

1^e deel. **Gemeente Vaals (GP1 t/m 10).** **7.440 m.**

GP 1 tot 2

We beginnen dit 1^e traject in de landsgrens Nederland-België op het Geografisch Drielandenpunt, uniek gelegen op het, met 323 meter boven NAP, hoogste punt van Nederland. Drie landen komen daar precies op een punt bij elkaar. Dichtbij staat het toeristisch monument van het drielandenpunt. Zie voor uitvoerige beschrijvingen en documenten blz.3 e.v.

AFDELING 1.

GRENS VANAF PRUISEN TOT AAN DE MAAS; GRENS, GEVORMD DOOR DE LOOP VAN DEZE RIVIER, EVENALS DIE DOOR HET GEBIED VAN MAASTRICHT

ARTIKEL 1.

Grens tussen de gemeenten Gemmenich (België) en Vaals (Nederland).

§ 1. De grens tussen deze twee gemeenten, gaat van hun contactpunt met het gebied van Laurensberg (Pruisen) en dat van Moresnet (Neutraal gebied tussen België en Pruisen). Dit punt is reeds aangegeven door **een oude paal, en een ruwe steen** die er de scheiding van het bos 56 B van Gemmenich en 39 B van Vaals aangeeft.

Er zal een nieuwe **grenspaal (No.1)** worden geplaatst, om aan te geven, dat ook daar het beginpunt van de grens tussen de koninkrijken België en Nederland is. Van dit punt gaat de grens **naar het westen, naar een boomstam, die in de richting van een oude weg, genaamd Homburgerweg, staat, de grens gaat samen met de weg, tussen het bos 39 B van Vaals en 56 B van Gemmenich, en wordt gevormd door het midden, tot dat ze aan de Ratweg komt, waar een grenspaal (No.2) zal worden geplaatst. (820 m.)**

In de bestrating rond de paal zijn de aangrenzende staten Nederland (ca.60 graden, beige stenen), Duitsland (ca.190 graden, donkergrijze stenen) en België (ca.100 graden, rode stenen) te zien, plus een smal strookje van voormalig Neutraal Moresnet (ca.10 graden, rode stenen), nu behorend tot België. Ooit een twistpunt vanwege de zinkmijn.

Vanaf dit “vierlandenpunt” geeft de rij klinkers ongeveer(!) de richting van de grens aan tussen Nederland en België, resp. de gemeenten Vaals en Plombière. (Zie verder blz.3/6) Van de in 1996 geplaatste kadasterbuizen heb ik het 1e exemplaar (no.101) terug gevonden, die tussen de 1e boom en de rij klinkers in de grond zit, op 30 meter afstand van het “vierlandenpunt”. Even verder, terugkijkend, zien we dat het bankje net in Nederland staat.

1 Ongeveer 60 meter vanaf het “vierlandenpunt” begint het grenspad, de oude Homburgerweg.

Bij het 1^e zijwegje naar het noorden vinden we nog een kadasterbuis, no.114 op ca.250 meter vanaf het “vierlandenpunt”.

Ongeveer 200 meter verder komen we bij een splitsing, ter hoogte van de onvindbare buis no.126. Even voor GS 1a passeren we nog een kruising van boswegen en bereiken vervolgens GS 1a, inmiddels 530 meter vanaf het “vierlandenpunt” verwijderd.

GS 1a staat vlakbij een kruisbeeld, op een kruispunt van boswegen in het Preussbos.

Deze grenssteen staat niet vermeld in het verdrag van 1843, alsnog geplaatst op 12-11-1844! Hiervandaan volgt de grens verder de oude Homburgerweg tot aan GP2.

Het Drie-(Vier-)landenpunt op de Vaalserberg.

aOntstaan van het drielandenpunt onder het “Ancien Regime” (796-1796).

De Hubertusberg (nu de Vaalserberg) vormde al in de Middeleeuwen een drielandenpunt. Na 796 werd het Frankische Rijk van keizer Karel de Grote verdeeld in zogenaamde lenen, gebieden waar leenheren belasting konden heffen en verantwoordelijk waren voor bestuur en veiligheid.

Dit feodale stelsel heeft bestaan tot Napoleon in 1796 zijn gezag vestigde.

Ongeveer in het jaar 1000 ontstonden rond het drielandenpunt de keizerstad Aken, het Land van Rode en het Hertogdom Limbourg en daarmee ook het drielandenpunt.

Vaals is tot 1796 onder het Land van Rode gebleven, Aken bleef een vrije rijksstad.

aHet drielandenpunt buiten functie in de Napoleontische tijd (1796-1814).

In 1796 verloor de Vaalserberg haar functie als drielandenpunt, immers Napoleon had een groot Frans Rijk gesticht, ingedeeld in provincies. Zo viel het gebied rond het drielandenpunt toen onder het “Departement sur la Meuse inferieur”.

aHet drie-(vier-)landenpunt (1814-1919)

Na de val van Napoleon werd op het Congres van Wenen, begonnen in september 1814 en met het voorlezen van de besluiten op 9 juni 1815 afgesloten, Europa opnieuw ingedeeld.

Een zinkmijn, op een door Pruisen en de Nederlanden betwist gebied, veroorzaakte een lange juridische strijd, dat eindigde in de neutraliteitsverklaring van Moresnet in 1817.

Moresnet was 344 hectaren groot, met een grensomtrek van 11 km en 256 inwoners in 1815. Het ministaatje vormde een smalle taartpunt, met de punt op dit drielandenpunt. Strijdpunt tussen de Nederlanden en Pruisen was de enige zinkmijn in dit gebiedje.

In 1824 werd er een grensmaal nr. 193 geplaatst op dit punt. Dit is een maal, die geplaatst is n.a.v. het grensverdrag tussen Het Verenigd Koninkrijk (Nederland, België en Luxemburg) en het koninkrijk Pruisen, gesloten op 26 juli 1816 te Aken. De oorspronkelijke maal was van hout! Toen in 1843 de gietijzeren grensmaal No. 1 er naast gezet werd, schreef met in het proces verbaal, dat laatstgenoemde maal geplaatst werd naast een houten maal, met het nummer 193. De steen, die er nu staat, is dus later gezet. Het is een hardstenen maal met 8 vlakken, uitlopend in een punt, waarop de drie landen zijn aangegeven.

Nadat de zuidelijke Nederlanden in 1830 waren afgescheiden van de noordelijke Nederlanden, ontstond er nog strijd over het gebied van het huidige Zuid-Limburg.

In 1831 kwam dit gebied bij de noordelijke Nederlanden, dat werd bekrachtigd op het Congres van Londen in 1839. Daarmee was de grens weer vastgelegd op de oude grens tussen het Land van Rode en het Hertogdom Limbourg.

Op 24 mei 1844 werd er een gietijzeren grensmaal nr.1 geplaatst naast de reeds aanwezige grensmaal nr.193. In 1860 volgde een arduinen maal van België. Er is nooit een grenssteen op het vierlandepunt geplaatst door Moresnet.

Hiermee was het grensmonument dus compleet en gesitueerd aan de oostkant van de bosweg, die vanaf Vaals in zuidelijke richting liep.

aHoogste punt van Nederland

De hoogte van de Vaalserberg was nog niet exact bekend, maar daar kwam in 1892 verandering in.

Rijkswaterstaat heeft de hoogte vastgesteld op 322.5 m + AP, waarmee de Vaalserberg officieel aangewezen werd als hoogste punt van Nederland. Dit punt viel niet samen met het vierlandepunt, maar lag een 50-tal meters naar het westen, enkele meters vanaf de grens met België.

In 1896 werd dit feit vastgelegd met een driehoekige steen, waarin de tekst werd gebeiteld: *“Hoogste punt van Nederland Met. 322,5 + AP”*.

aNeutraal Moresnet

Intussen was de zinkmijn in Moresnet sinds 1885 nagenoeg uitgeput geraakt en in 1914 ingenomen door Duitsland. Na de 1^e Wereld Oorlog kwam Neutraal Moresnet bij België, dat bekrachtigd werd in het Verdrag van Versailles in 1919. Hiermee verviel het unieke vierlandepunt, na precies 70 jaar, weer tot een van de vele drielandenpunten die er op de wereld zijn.

aOntstaan van het huidige drielanden grensmonument

Op 7-11-1922 werd onder “de grenssteen van Moresnet”, in een afgesloten fles, een document gevonden met de volgende tekst:

“nadat zij een fles hadden geledigd, hebben de Heren Bovy, luitenant-adjutant van d’Etat-Major van België en van Hooff, luitenant van de Nederlandse Genie, de geplaatste grenssteen op 24 mei 1844 om 6 uur ’s avonds ingewijd. Zij zullen tot de provincie Antwerpen gaan en zullen de grensstenen allen op dezelfde manier inwijden, voor zover de hemelen en de hooghemer hen zullen helpen”. Get. Eugene Bovy in Luik.

Op 8-11-1922 werden de 2 later geplaatste grenspalen (in 1844 de gietijzeren nr.1 en in 1860 de arduinen) verwijderd en opgeslagen in Aken, zodat alleen grenspaal nr.193 overbleef. Op verzoek van het gemeentebestuur van Vaals werd in 1924 toestemming gegeven dat de beide grenspalen terug konden, echter mochten ze niet als echte grenspalen worden gebruikt. Door tussenkomst van de Oberburgermeister van Aken zijn ze in 1927 ter beschikking gesteld voor het oprichten van een monument, dicht bij het echte Drielandenpunt. Ter herinnering aan dit feit zette V.V.V. Vaals er een steen naast met het uitgebeitelde jaartal 1928.

Op 12-5-1928 wordt in de Vaalser Anzeiger gemeld dat op Hemelvaartsdag 17 mei, dichtbij het voormalige vierlandpunt, de vroegere grensstenen als monument zullen worden opgericht. Dit toeristisch drielandpunt ligt ca. 30 meter naar het noorden en is gelegen op het grondgebied van de gemeente Vaals (Nld). Het zijn 2 oude grensstenen, door de stad Aken geschonken. Als "Dritten im Bunde" werd door de VVV van Vaals een gietijzeren grenspaal geschonken, welke uiteraard het nummer 1 kreeg.

Er zullen diverse muziek- en zangverenigingen de plechtigheid opluisteren. Alle andere verenigingen kunnen zich aansluiten bij de feestelijke stoet. Na de plechtigheid zal er een concert gegeven worden op het Wilhelminaplein. Alle naburige straten zullen door vlaggen worden gesierd.

Op 17-5-1928 vindt de plechtigheid plaats van de onthulling van de 3 grenspalen op het toeristische drielandpunt. In de Vaalser Anzeiger van zaterdag 19 mei staat een verslag. Tijdens de feestelijkheden demonstreerde de heer Lammertz. zijn vliegkunst boven de menigte.

Bron (t/m 1922): Vaals en het drielandpunt—Roger Janssen, Uitgeverij Aprilis

aReconstructies van het terrein rond het drielandpunt

In 1977 wordt besloten om een reconstructie van het terrein rond het drielandpunt uit te voeren. Het hele terrein wordt betegeld en het grensmonument wordt enkele meters in noordelijke richting verplaatst en op een verhoging geplaatst.

In 1987 wordt bij een nieuwe hoogtemeting vastgesteld dat het hoogste punt 10 cm lager ligt dan in 1896 was ingemeten. De werkelijke hoogte bedraagt dus 322.4 m + NAP, ca. 100 meter in noordwestelijke richting vanaf het drielandpunt. Het grensmonument blijkt op een hoogte van 321.0 m + NAP te liggen.

In 1992 treedt het Verdrag van Schengen in werking en moest de grensovergang voor alle verkeer bereikbaar zijn. Om gevaarlijke toestanden te voorkomen werd het terrein aangepast. Een nieuwe toegangsweg werd aangelegd, aan de oostkant langs het grensmonument lopend, door een haag gescheiden van dit terrein. Daarbij werden een paar foutjes gemaakt, waardoor een heus grensconflict ontstond tussen België en Nederland.

aGrensconflict tussen België en Nederland over enkele meters grond (1996).

Het bleek uiteindelijk dat er 34 m² bestrating op Belgisch grondgebied gelegd was.

Op 6-9-1994 is er overleg gepleegd tussen de gemeenten Vaals en Plombière over de geplande herinrichting van het Drielandpunt. Gewezen is op het feit dat het een puur Nederlandse aangelegenheid is, dat volledig wordt uitgevoerd op grondgebied van Nederland. Plombière heeft als voorwaarde gesteld dat de doorgaande weg open blijft.

Op 26-4-1995 zijn de plannen gepresenteerd, waarbij ook een schepen van Plombière aanwezig was.

Op 9-5-1995 werd de ontwerp-tekening besproken te Plombière. Hierbij werd het standpunt losgelaten dat de 3 palen moesten blijven staan of op het echte Drielandenpunt herplaatst. In beide gevallen zou de doorgaande weg worden geblokkeerd. Wel werd verzocht om de 3 palen zo dicht mogelijk bij het echte Drielandenpunt te plaatsen. Daarna is niets meer vernomen van de gemeente Plombière.

Op 18-9-1995 werd er in de gemeenteraad van Vaals besloten tot een herinrichting van het Drielandenpunt. Hierbij zou het grensmonument met de 3 grenspalen worden verplaatst naar het echte Drielandenpunt. Kostenraming: fl.720.000,-

Op 15-9-1995 wordt in het Limburgs Dagblad gemeld dat plannen worden gemaakt voor een herinrichting van het Drielandenpunt. De Heemkundige Kring "Sankt Tolbert" ventileert haar idee om de 3 grenspalen, als ze in de weg staan, van het toeristisch Drielandenpunt te verplaatsen naar het echte Drielandenpunt. Als het anders kan worden opgelost, dienen ze te blijven staan, vanuit historisch oogpunt.

Op 16-9-1995 volgt in De Limburger een fel protest van de gemeente Plombière(B), tegen de veronderstelde verplaatsing op het Nederlands grondgebied, van de 3 palen van het toeristisch Drielandenpunt. Ze pleiten daarbij voor verplaatsing naar het echte Drielandenpunt.

Op 18-9-1995 gaat er een brief van de gemeente Vaals naar de Gouverneur van Limburg, waarin de hele gang van zaken wordt uitgelegd, met ook de hamvraag of de verplaatsing van de 3 palen onder de verantwoordelijkheid van de grenscommissie zou vallen, hoewel het hier gaat om een symbolisch monument met 3 grenspalen.

Op 20-9-1995 verschijnt een artikel in De Limburger, waarin gewezen wordt op het grote belang van openhouden van de doorgaande weg naar België. Daarvoor zouden de palen wel eens in de weg kunnen staan.

Op 22-9-1995 volgt nog een artikel dat gaat over het belang van België voor de horeca, om desnoods zelf een monument te plaatsen op Belgisch grondgebied. De hel kwestie ligt moeilijk omdat zowel Aken als Plombière niet wensen mee te betalen aan verplaatsing.

Op 28-9-1995 werd na hevige protesten van o.a. De Heemkundige Kring "Sankt Tolbert" van Vaals, de verplaatsing van het grensmonument van de agenda afgehaald. Er is behoefte om eerst "de lucht te klaren" tussen met name de gemeenten Vaals en Plombière. Wel wordt daarmee het risico genomen, dat een provinciale subsidie van 300.000 gulden wordt misgelopen.

Op 2-10-1995 vindt een gesprek plaats tussen de gemeente Vaals en Plombière. Beide gemeenten zijn bereid "water bij de wijn" te doen en afgesproken is dat de ontwerper zou worden verzocht aanpassingen te doen.

Op 18-10-1995 heeft een gesprek plaats gevonden met de ontwerper van het plan, maar de gemeente Plombière heeft er geen gevolg aan gegeven.

Op 17-11-1995 komt eindelijk een reactie, waaruit blijkt dat de gemeente Plombière de plannen niet meer bestrijdt, maar wel enkele wensen formuleert. Deze gaan over de aan te leggen hagen, vloeiend doortrekken van het plein tot op Belgisch grondgebied, overleg met Aken over de mogelijkheid om een deel van de weg op haar grondgebied te mogen aanleggen en over verplaatsing van de 3 palen in de richting van Belgisch grondgebied.

Voorgesteld wordt om de hagen en struiken langs de Belgische grens te verwijderen, de 3 palen te laten staan, de weg nog net op Nederlands gebied langs de palen te laten lopen en een nieuwe bloemensymboliek van de 3 wapens op het plein aan te brengen.

Op 29-1-1996 is er een raadsstuk betreffende de herinrichting van het Drielandenpunt

Begin 1996 werd de toegangsweg tot het drielandenpunt verbreed, een parkeerplaats aangelegd en werd er nieuwe bestrating rond het echte drielandenpunt gelegd.

Direct er na komt er een fel protest van de schepen van Plombière dat Nederland haar grondgebied zou hebben vergroot met 120 m². De kranten staan bol van de kwestie alsof het een oorlog tussen beide landen is. Dan kopt een krantenartikel met “Nederland een schopbreedte groter” en “landroof door Nederland” en de rel was compleet.

Op 19-7-1996 is er na veel geharrewar een commissie benoemd, die opnieuw de grens moet vaststellen tussen GP 193 op het echte drielandenpunt en GP 2.

Inderdaad lag de bestrating net iets te veel op Belgisch grondgebied, maar omdat deze verder geen officiële functie heeft, is besloten dat de bestrating kan blijven liggen. De officiële grenslijn is door het kadaster andermaal vastgelegd en in overeenstemming met het verslag van 1843. In de plaatselijke pers wordt de “grensklucht” en “landje pik” breed uitgemeten en vormen zo een publicitaire stunt, waar je echter niet blij van wordt in de tijd van het Akkoord van Schengen

Op 2-8-1996 gaat er een brief naar de Commissaris van de Koningin, waarin de commissie wordt geïntroduceerd en wordt medegedeeld dat de werkzaamheden zijn stilgelegd tot de exacte ligging van de grenslijn is vastgesteld. Er zal een commissie worden benoemd, die opnieuw de grens moest vaststellen tussen GP 193 op het geografisch drielandenpunt en GP 2.

Op 16-9-1996 wordt medegedeeld dat de commissie pas kan vergaderen als de Belgische afgevaardigden terug zijn van vakantie. Zolang zullen de media geduld moeten hebben.

Op 10-10-1996 is de commissie voor het eerst bijeen gekomen. Belgische afgevaardigden kwamen met grenstekeningen uit de 19e eeuw ter tafel, terwijl de Nederlandse afgevaardigden de (eenzijdige) grensuitzetting van 1963 presenteerden. Er werd afgesproken dat beide kadasters in samenwerking, maar elk op eigen manier de grens zouden vastleggen. Niet alleen het stukje van 30 meter, waar de strijd over ging, zou worden vastgelegd, maar het hele traject tot GP 2, een stuk van 500-600 meter. Streven is om op 23 oktober te rapporteren. Opgemerkt wordt verder dat het verschil kleiner zal uitvallen dan eerst verondersteld, omdat de plaats van GP193 op het echte drielandenpunt door België niet juist is ingetekend.

Op 24-10-1996 wordt gemeld dat de metingen van België ook gereed zijn en wordt er aan het verslag gewerkt. Hiervoor moeten echter door België nog aanvullende metingen worden verricht, die nog wel 3 weken in beslag zullen nemen (!!!).

Op 22-11-1996 is er een uitvoerig verslag van de werkzaamheden opgesteld, compleet met detailtekeningen van het verloop van de grens vanaf GP193 tot GP2. Knikpunten hiertussen zijn door het kadaster zoals gebruikelijk gemarkeerd met ijzeren buizen. Volgens een verslag van 12-11-1844 is er “een extra steenen paal aan de noordkant van de Homburgerweg op de zuidoosthoek van perceel 39B van Vaals” geplaatst, GS1a, staande dichtbij de ijzeren buis “130”. De tekeningen laten het precieze verloop van de grens zien, gemarkeerd door ijzeren buizen, genummerd van 101 t/m 138. Toegevoegd is een lijst van coördinaten in Lambert 72 (B) en RD (NL).

Op 10-12-1996 is uiteindelijk het technisch verslag van beide kadasters gereed.

Inderdaad lag de bestrating net iets te veel op Belgisch grondgebied, maar omdat deze verder geen officiële functie heeft, is besloten dat de bestrating kan blijven liggen. De officiële grenslijn is door het kadaster andermaal vastgelegd en in overeenstemming met het verslag van 1843.

Op 22-11-1996 is er een uitvoerig verslag van de werkzaamheden opgesteld, compleet met detailtekeningen van het verloop van de grens vanaf GP193 tot GP2. Knikpunten hiertussen zijn door het kadaster zoals gebruikelijk gemarkeerd met ijzeren buizen. Volgens een verslag van 12-11-1844 is er “een extra steenen paal aan de noordkant van de Homburgerweg op de zuidoosthoek van perceel 39B van Vaals” geplaatst, GS1a, staande dichtbij de ijzeren buis “130”. De tekeningen laten het precieze verloop van de grens zien, gemarkeerd door ijzeren buizen, genummerd van 101 t/m 138. Toegevoegd is een lijst van coördinaten in Lambert 72 (B) en RD (NL).

Op 11-3-1997 is het Proces Verbaal van de wederuitzetting van de grens tussen Vaals en Plombière opgesteld, waarbij bleek dat er 34 m² door Nederland was bestraat op grondgebied van België. Het ging echter niet om de echte grenslijn die door de kadasters was vastgesteld, dus werd besloten het erbij te laten.

Eind 1997 verscheen in "Geodesia" een uitvoerig artikel "Rumoer rond een rijksgrens" over deze kwestie. Bij de herbestrating rond GP193 is de grenslijn aangegeven door een rij donkerbruine klinkers. De schepen van toerisme van Plombière stelde vast dat de lijn te ver naar het zuiden was gelegd en protesteerde. Hij stelde dat Nederland 120 m² had geannexeerd. Er ontstond geharrewar over opmetingen en kaarten, waarna de Gouverneurs van de provincies Luik en Nederlands Limburg werden ingeschakeld.

Dezen benoemden een commissie, die de grens opnieuw ging vastleggen.

Hierbij bleek dat over de grenslijn geen discussie was, maar dat de lijn met klinkers niet goed was uitgezet. Er werd hierdoor 34 m² op Belgisch grondgebied opnieuw bestraat.

Vermoedelijk was de oorzaak dat een KAD-steen werd aangezien voor een grenssteen. Na overleg tussen Vaals en Plombière mocht de bestrating blijven liggen. Daarmee was de kous af.

Op 7-4-1997 volgt een artikel van het kabinet van de Gouverneur, waarin de hele toestand nog eens werd uitgelegd.

Eind 1997 verscheen in "Geodesia" een uitvoerig artikel "Rumoer rond een rijksgrens" over deze kwestie. Bij de herbestrating rond GP193 is de grenslijn aangegeven door een rij donkerbruine klinkers. De schepen van toerisme van Plombière stelde vast dat de lijn te ver naar het zuiden was gelegd en protesteerde. Hij stelde dat Nederland 120 m² had geannexeerd. Er ontstond geharrewar over opmetingen en kaarten, waarna de Gouverneurs van de provincies Luik en Nederlands Limburg werden ingeschakeld.

Dezen benoemden een commissie, die de grens opnieuw ging vastleggen.

Hierbij bleek dat over de grenslijn geen discussie was, maar dat de lijn met klinkers niet goed was uitgezet. Er werd hierdoor 34 m² op Belgisch grondgebied opnieuw bestraat.

Vermoedelijk was de oorzaak dat een KAD-steen werd aangezien voor een grenssteen. Na overleg tussen Vaals en Plombière mocht de bestrating blijven liggen.

Daarmee was de kous af.

1e deel. Gemeente Vaals (GP1 t/m 10). 7.440 m.

GP 2 tot 3

§ 2. *Vandaar, na tot aan een ruwe steen die op de oostelijke hoek van het perceel 41 B van Vaals staat, langs genoemde weg, genaamd Ratweg, die aan Nederland blijft, gegaan te zijn, wordt de grens gevormd door een gebroken lijn, dan weer aangeduid door bomen, dan weer door een sloot, en komt tussen het akkermaalshout 595B van Vaals en 42 B van Gemmenich, aan de weg, genaamd Gemmenicher-Look, waar bij een grenspaal (No.3) zal worden geplaatst.*
(610 m.)

GP 2 staat op de kruising van de Homburgerweg en de Rathweg, die vanuit het zuidwesten naar het noordoosten loopt. Inmiddels zijn we ruim 800 meter vanaf het Vierlandenpunt verwijderd.

Op 21-11-2001 is er een Proces Verbaal opgemaakt van de herbepaling van de grens tussen de grenspalen 2 en 14.

Vanaf GP2 lopen we in westelijke richting verder en komen voor het eerst een betonnen kadasterpaaltje tegen en vervolgen het pad om nog een afgebroken kadasterpaaltje te vinden. Vervolgens maakt het grenspad een bocht in noordelijke richting, waarna we weer een kadasterpaaltje tegen komen. Hier hebben we een fraai uitzicht in de richting van Gemmenich, dat in het Eesdal verborgen ligt.

We vervolgen het grenspad en lopen achter langs het huis, dat naast GP3 aan de Gemmenicherweg staat. In dit traject zijn geen tussenpalen geplaatst.

Het Vijlenerbos (Villenderboesch)

Het hoogst gelegen bos van Nederland. De Vijlenerbossen, gelegen in zuidoost Limburg, maken deel uit van een aaneengesloten bosgebied van ongeveer 3.000 hectaren gelegen in Nederland, België en Duitsland. Het Nederlandse deel van dit gebied beslaat ruim 600 hectaren. Hier liggen bossen met plaatselijke namen als het Preusbos, Schimperbos, Malensbos, Kerperbos, Vijlenerbos en Elsetterbos. Het is een heuvelachtig gebied met als hoogste punt het **drielandenpunt bij Vaals dat 322,50 meter boven NAP** ligt. NAP staat voor Normaal Amsterdams Peil, de gemiddelde waterhoogte bij Amsterdam. Ter vergelijking: het meest **westelijke deel van de bossen ligt slechts 150 meter boven NAP**. In de Vijlenerbossen treft u een uiterst gevarieerde planten- en dierenwereld aan. Tel hierbij op de aanwezigheid van reuzen keien, holle wegen en de diverse mooie vergezichten dan is niet moeilijk te begrijpen waarom dit gebied zo aantrekkelijk is voor recreanten.

Ontstaansgeschiedenis

De jaren vóór Christus.

Opgavingen maken duidelijk dat er in dit gebied al rond 3000 voor Christus mensen leefden, herkenbaar aan meerdere grafheuvels. De eerste bewoners gebruikten het hout uit de bossen als brandhout en voor het maken van huisraad en gereedschappen. Ongeveer 50 jaar voor Christus kwamen de Romeinen naar dit gebied. Zij hadden nogal wat hout nodig voor het bouwen van hun riante villa's. Een grootscheepse kap van de toenmalige bossen was het gevolg.

Na 1319.

Vanaf 1319 is er weer een goed zicht op de geschiedenis van dit gebied. Vooral over het Vijlenerbos, het Malensbos, het Elsetterbos, het Kerperbos en over het Holsetterbos is veel bekend. Opvallend is dat het Holsetterbos gemeenschappelijk bezit van kapgerechtigden is gebleven. Hier wordt dan ook nog steeds jaarlijks hakhout gekapt. De overige bossen, waar ook altijd hakhoutexploitatie heeft plaatsgevonden, zijn vanaf 1940 door Staatsbosbeheer grotendeels opnieuw aangeplant. Die aanplant betreft vooral loofhoutsoorten die van nature in deze bossen thuishoren. Grote stukken natuurbos met fraaie oude bomen kunt u onder andere in het Elsetterbos, het Kerperbos en het Schimperbos vinden.

Geologie.

Vuursteen

In dit gebied komen de oudste bodemafzettingen van Nederland aan of dicht aan de oppervlakte. Voorbeelden zijn de formatie van Vaals (Vaalse groenzand) en de formatie van Gulpen (Gulpens krijt). Tijdens het tertiair (de derde periode van de aardgeschiedenis) is een groot deel van de kalksteen langzaam vergaan door weersinvloeden. Uit de verweerde kalksteen resteerde een vuursteenrijk oplossingsresidu, vuursteeneluvium genoemd. Dit vuursteeneluvium is op meerdere plaatsen aan de oppervlakte te zien.

Orgelpijpen

Interessant om te zien zijn de orgelpijpen. Dit betreft karstverschijnselen (een geologische term die te maken heeft met grotvorming en aanverwante verschijnselen). In de zachte kalksteen (het Gulpense krijt) ontstaan ten gevolge van oplossing diepe trechtervormige

holten die door instorting zijn opgevuld met materialen uit bovenliggende lagen. De vakterm voor orgelpijpen die op die manier zijn ontstaan, is doline's.

Reuzenkeien

In het tertiair was het vaak warm en vochtig. Hierdoor was er een grote afvoer van kiezelzuur. Het zand ging door inwerking van dit kiezelzuur aaneenklitten; het kiezelzuur werkte als een soort cement. De grote zandstenen zoals de indrukwekkende reuzenkeien langs de Epenerbaan zijn op deze manier ontstaan.

1^e deel. **Gemeente Vaals (GP1 t/m 10).** **7.440 m.**

GP 3 tot 4

§ 3. *Van deze grenspaal volgt de grens, in plaats van de genoemde weg **Gemmenicher-Look** over te gaan, zoals de oude gemeentegrens deed, de as van de weg naar het zuiden over een afstand van 15 meter (ellen); dan gaat ze langs de weg, genaamd **Hoogweg** tot dat ze aan de weg van **Raren** naar **Gemmenich** komt.*

*Op dit punt zal een **grenspaal (No.4)** worden geplaatst, en **twee hulpstenen** zullen worden geplaatst bij het begin van de **Hoogweg** en op het punt, waar de grens weer samengaat met de gemeentegrens.*

*Door deze **grensafscheiding** worden de bospercelen, die ten noorden van de weg, genaamd **Hoogweg** liggen en toebehoren aan **Koonen, Thomas (23 B), Schijns, Henri (20 B), Zimkem, Hubert (22 B), Flas, Jean-Nicolas (19 B) en Van Gertsen (17 B)**, afgesneden van de gemeente **Gemmenich (België) en toegevoegd aan Nederland. (890 m.)***

I

GP 3 staat in een haag verborgen in het oostelijke talud van de Gemmenicherweg, voormalige Gemmenicher-Look.

Deze grensovergang in de Wolfhaag ligt op een hoogte van 275m.+NAP.

GP 3 is verplaatst bij een wegverbreding in 1881. (zie bij GS 3a)

I GS 3a aan het begin van de Hoogweg is in 1881 bij een wegverbreding, onder het wegdek ingegraven. De oorspronkelijke plaats in de Gemmenicherweg, bij het begin van de Hoogweg, ligt ca.15 meter ten zuiden van GP 3, en lijkt herkenbaar aan reparaties in het wegdek. Hier is

ook de grensovergang N/B in het wegdek te zien.

Grenssteen 3a verdwenen, maar toch niet helemaal.

Begin 1881 gaat er een brief uit van de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg naar de Gouverneur van de Provincie Luik. Hierin wordt melding gemaakt van het feit dat de ijzeren grenspaal GP 3 en de hardstenen grenspaal GS 3a ten gevolge van de verbreding van de Gemmenicherweg op Belgisch grondgebied, op de as van de weg komen te staan. Verplaatsing wordt onvermijdelijk geacht. Of er moet direct verplaatsing worden

geregeld, of de kwestie komt bij de eerstvolgende schouw, samen met andere uit te voeren werken aan bod.

Op 11-4-1881 gaat er een brief uit van het Kadaster naar de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg. Hierin wordt melding gemaakt van het bezwaar van het Belgisch Ministerie van Buitenlandse Zaken tegen het verplaatsen van beide palen.

Het Kadaster stelt voor om 2 hardstenen palen (80x40x40) in de bodem te laten verzinken met het bovenvlak gelijk aan het wegdek. Opgemerkt wordt dat de huidige stand van de palen ook niet op de hoekpunten in de grenslijn is gesitueerd.

Verplaatsing langs de rijksgrenslijn is dus een optie. Verder zouden de werken uitgevoerd moeten worden, zoals die bij de grenspalen 71 en 73 (zie daar).

*Op 21-7-1881 gaat er een brief uit van de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg naar de burgemeester van Vaals. Er is met de Gouverneur van de Provincie Luik een compromis bereikt. Het voorstel is om GP 3 te verplaatsen in de richting van de grenslijn tussen de percelen B595 van Vaals en B42 van Gemmenich, waar de rijksgrens tussendoor loopt. De oude plaats zal worden aangegeven door een hardstenen paal (80x40x40), die tot 40 cm onder het wegdek zal worden ingelaten. **De bestaande GS 3a zal op de oorspronkelijke plaats tot 40 cm onder het wegdek worden ingegraven.***

Het werk zal op woensdag 3-8-1881 door de gemeente Vaals worden uitgevoerd.

De Ingenieur-Verificateur van het Kadaster stelt voor GP 3 in zuidoostelijke richting langs de grenslijn te verplaatsen, naar het punt waar de oostelijke grens van de Gemmenicherweg samenvalt met de zuidwestelijke scheiding van het perceel B2240 van de gemeente Vaals, aangegeven op het wittreksel van het kadastrale plan.

Op 18-8-1881 is ten slotte een (Fransstalig) Proces Verbaal opgemaakt, waaruit blijkt:

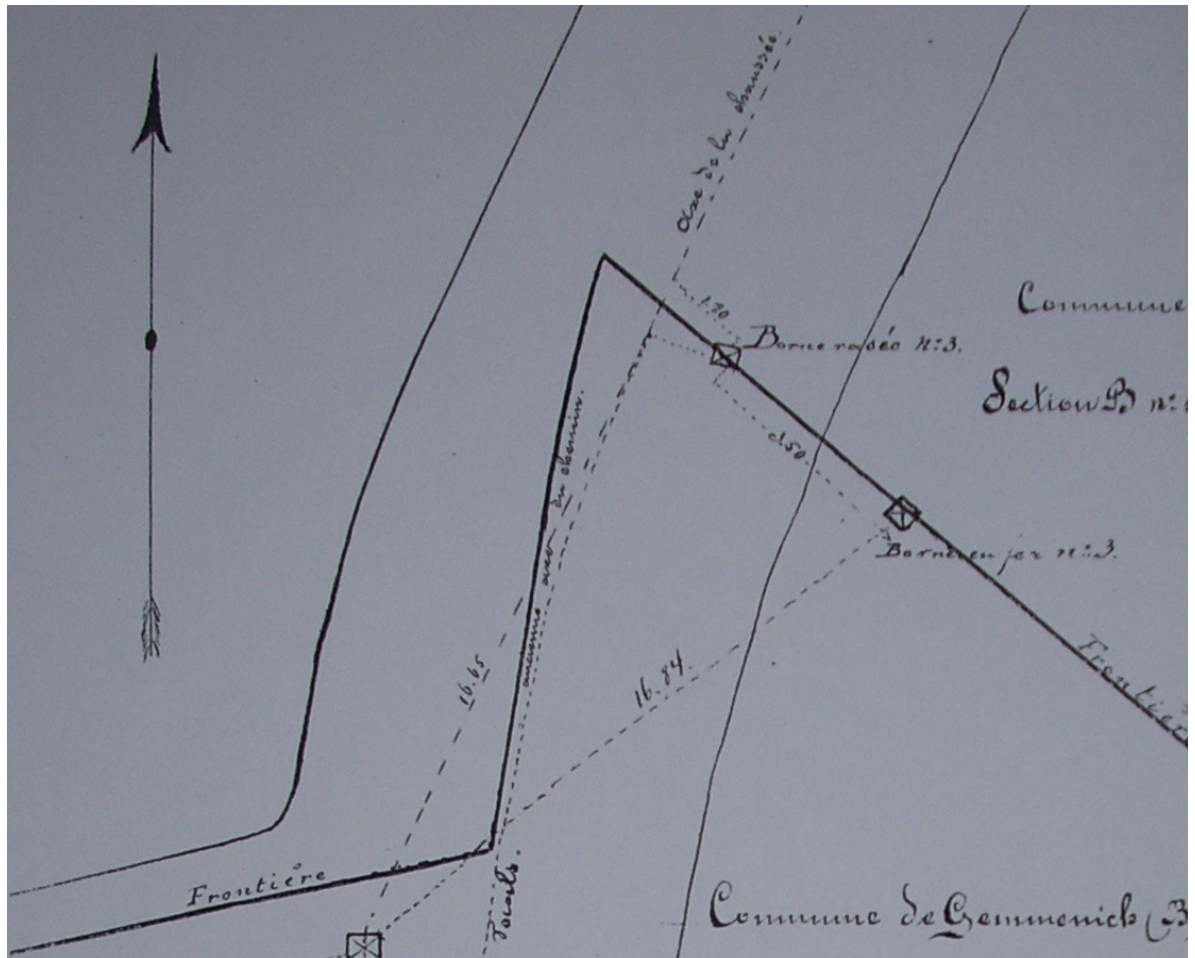
1 GP 3 is 5,30 meter verplaatst in oostelijke richting, langs de rijksgrenslijn.

2 Een hardstenen hulpsteen van 80x40x40 cm is tot 40 cm onder het wegdek ingelaten op de oorspronkelijke plaats van GP 3.

3 GS 3a is aan het begin van de Hoogweg eveneens 40 cm ingelaten, op 3,15 meter van de heg, die perceel B24 van Gemmenich scheidt van de weg.

4 De totale afstand van GP 3 tot GS 3a is hiermee 16,84 meter geworden.

5 Een detailtekening maakt het PV compleet.

GS 3b staat rechts naast de Hoogweg in het Esscherbos. De steen is gespleten, waarschijnlijk t.g.v. inwatering en opvriezen.

Daarna passeren we een zijpad, lopende in noordelijke richting en bereiken een kruisbeeld in het Schimperbos. Boven op het plateau loopt een zijpad in noordelijke richting, waarna we nog steeds aan de Hoogweg GP 4 met een kruisbeeld zien staan.

1^e deel. Gemeente Vaals (GP1 t/m 10). 7.440 m.

GP 4 tot 5

§ 4. Van de laatste grenspaal, geplaatst bij het raakpunt van de weg van Raren naar Gemmenich met de Hoogweg gaat de rijksgrens weer van de oude gemeentegrens af, gaat in een rechte lijn en in westelijke richting door het bos van Hyacinthe de Thiriard (778 A van Gemmenich) en gaat langs het bosperceel van de weduwe Colin, Jacques (731 A België), laat aan Nederland dat van Zimmerman, Corneille, (729 en 730 A), van de kinderen Franck, Herman (728 A), van Merzenich, G. (727 A) en van de kinderen Brandt, Jean (726 A van Gemmenich) en gaat weer samen met de oude gemeentegrens, op het punt, waar dit laatste perceel aan dat van Merzenich, Jean-Joseph (725 A) raakt, en aan het bos van Gertsen en consorten (1443 B van Vaals) grenst.

Op dit punt zal een **grenspaal (No.5)** worden geplaatst en een **hulpsteen** tussen de percelen van de weduwe Colyn, Jacques (731 A), van Zimmerman (730 A), en van Hyacinthe de Thiriard (778 A).

Door deze **grensafscheiding** worden het stuk bos van Hyacinthe de Thiriard (778 A), dat ten noorden van de in de vorige alinea omschreven lijn ligt, alsmede de hiervoor gelegen percelen van Zimmerman, Corneille, van de kinderen Franck, Herman, Merzenich, Guillaume en van de kinderen Brandt, Jean, afgescheiden van de gemeente Gemmenich (België) en worden **afgestaan aan Nederland.** (520 m.)

GP 4 staat midden in het Schimperbosch, aan de Hoogweg bij een zijweg, de oude weg van Raren naar Gemmenich, in zuidoostelijke richting.

We verlaten de Hoogweg, die naar het noordwesten loopt en gaan dwars door het Schimperbosch in westelijke richting verder.

- Tussen GP 4 en GS 4a is een stuk grond naar Nederland overgegaan.

Dichtbij deze splitsing komen we nog een kadaster meetpunt tegen, midden in een bospad. Vlak voor GS 4a is een bospad, dat de eerste kenmerken vertoont van een holle weg t.g.v. erosie door water. We volgen het bospad, langs een steile helling met prachtige vergezichten.

-
-
- **GS 4a** staat in het Schimperbosch, op het 1e knikpunt van een stuk bos dat naar Nederland is overgegaan, genaamd De Houthaag. De steen ziet er nog vrij nieuw en onbeschadigd uit.

Rond 1990 is deze grenssteen omvergeworpen en voorgesteld wordt dat de gemeente Plombière de herplaatsing ter hand neemt, omdat de steen vanuit Nederland erg moeilijk bereikbaar is.

Op 21-10-2003 wordt een brief gestuurd naar de gemeente Plombière voor het herplaatsen van de wederom omvergeworpen grenssteen 4a. Deze ligt ter plekke maar zal opnieuw moeten worden ingemeten. De steen is het beste te bereiken via Belgisch grondgebied, en wel via "Parc des Trois Frontières".

Op 4-12-2003 wordt voorgesteld dit "kleine veldwerk" kosteloos te verrichten, waarmee grote administratieve rompslomp wordt voorkomen.

Op 12-1-2004 wordt gemeld dat de plaats is ingemeten en het werk kan beginnen.

Dicht bij GS 4a volgt de grens een smal paadje langs een steile helling.

We bereiken GP 5, staande op de zuidwesthoek van het stuk bos genaamd de Houthaag, dat naar Nederland is overgegaan.

1^e deel. Gemeente Vaals (GP1 t/m 10). 7.440 m.

GP 5 tot 6

§ 5. Van de grenspaal geplaatst tussen het bos van Brandt, Jean (726 A), Merzenich Jean-Joseph (725 A van Gemmenich) en van Gertsen en consorten (1443 B Vaals) herneemt de grens de oude gemeentegrens **langs de zoom van het bos 1443** voornoemd, genaamd **Mallis Bos**, en verlaat haar vervolgens, om te worden gevormd door **het midden van de weg, genaamd Graterweg, dan door die, genaamd Koeweg, tot aan een ruwe steen, die aan de andere zijde van het bos 1445 A van Gemmenich staat, bij een weg, die van Sippenaeken naar Aken gaat, genaamd Akenerweg.**

Er zal een nieuwe **grenspaal (No.6)** worden geplaatst, en **een hulpsteen op de hoek, gevormd door de Koeweg met de Graterweg.**

Door deze **grensafscheiding** staat België **aan Nederland** af het beboste perceel van Schyns, Pierre (655 A) en de landbouwgrond van Kutgens, Hubert (654 A), dat ligt in de bocht, gevormd door de voornoemde wegen Graterweg en Koeweg.

België krijgt op zijn beurt van Nederland de gedeelten van het bos van Van Gersten (1445, 1446, 1447 en 1448 B van Vaals), die zijn gelegen aan de zuidelijke achterzijde van de heuvel, ten zuiden van de Koeweg. **(700 m.)**

GP 5, staat naast een reusachtige eik in het Schimperbosch. Bij de grenspaal vinden we nog een kadasterpaaltje.

We lopen langs een fraaie rij haagbeuken langs de oude Graterweg en hebben mooie uitzichtpunten in zuidelijke richting naar Gemmenich.

GS 5a staat op de oostelijke hoek van het perceel bos, genaamd "Op de Mour", dat naar België is overgegaan.

Deze grenssteen staat niet vermeld in het verdrag van 1843!

GS 5b staat op de hoek van de oude Graterweg met de Koeweg, op de westelijke hoek van het perceel bos, dat naar België is overgegaan.

We komen langs een betonnen kadasterpaaltje.
Aan het einde van de Koeweg, 140 meter verder, zien we GP 6 staan.

1^e deel. Gemeente Vaals (GP1 t/m 10). 7.440 m.

GP 6 tot 7

§ 6. Van de nieuwe grenspaal, geplaatst ten noorden van het bos van Van Gersten, bij de weg, die het verlengde vormt van de Koeweg, en die van Sippenaeken naar Aken gaat, gaat de grens samen met de gemeentegrens **naar het noorden, langs het midden van een ontginningsweg; dan langs een voetpad die haar weer verenigd met de hiervoor genoemde weg naar Aken, tot aan een ruwe steen, waar ze de genoemde weg verlaat om in noordwestelijke richting, langs een lijn, die de bossen genaamd Mallis bos en Kerper bos (1469, 1462 en 1461 C)(Nederland) van het Eltsenbos en van Kandel (86, 74 tot 71, 67 tot 61, 49, 47, 46, 46bis, 40 en 39 A)(België) scheidt. Deze lijn, aangegeven door grensbomen en twee hardstenen grensstenen komt uit bij een beuk, geplaatst bij een oude weg genaamd Sassenerweg.**

§ 7. Van deze beuk gaat de grens **naar het westen** door kreupelhout en volgt een gebroken lijn, aangegeven door **grensbomen** en door **drie hardstenen grenspalen**, gaat van de hoogte naar een vlakke, gaat over een weg genaamd **Vilenderkinkenweg**, bij het bos 1455 C van Vaals, om in een rechte lijn te komen bij een holle weg, waar het regenwater zich verzamelt, dat van de hoogte afkomt, en dat samengaat met de beek, genaamd **Kothauzerbach**.

Er zal een **grenspaal (No.7)** bij het begin van deze beek, tussen de percelen 1473 C van Vaals en 13 A van Gemmenich worden geplaatst, en **een hulpsteen** bij de weg, genaamd **Vilenderkinkenweg.**
(1970 m.)

☞GP 6 staat tussen Schimperbosch en Malensbosch. Deze paal staat op de noordelijke punt van dit bosperceel, aan de voormalige weg van Sippenaeken naar Aken.

☞Hierna loopt de grens met een aantal hoeken, tot GP 10 globaal in westelijk richting.

•GP 6 met metselwerk en al uit de grond getrokken!

Op 31-3-1931 wordt er een rapport opgemaakt door veldwachter Theodorus Janssens van de gemeentepolitie van Vaals. Hij rapporteert dat de grenspaal met metselwerk en al uit de grond is getrokken en zegt nader onderzoek toe, omdat hij kwaadwilligheid vermoedt.

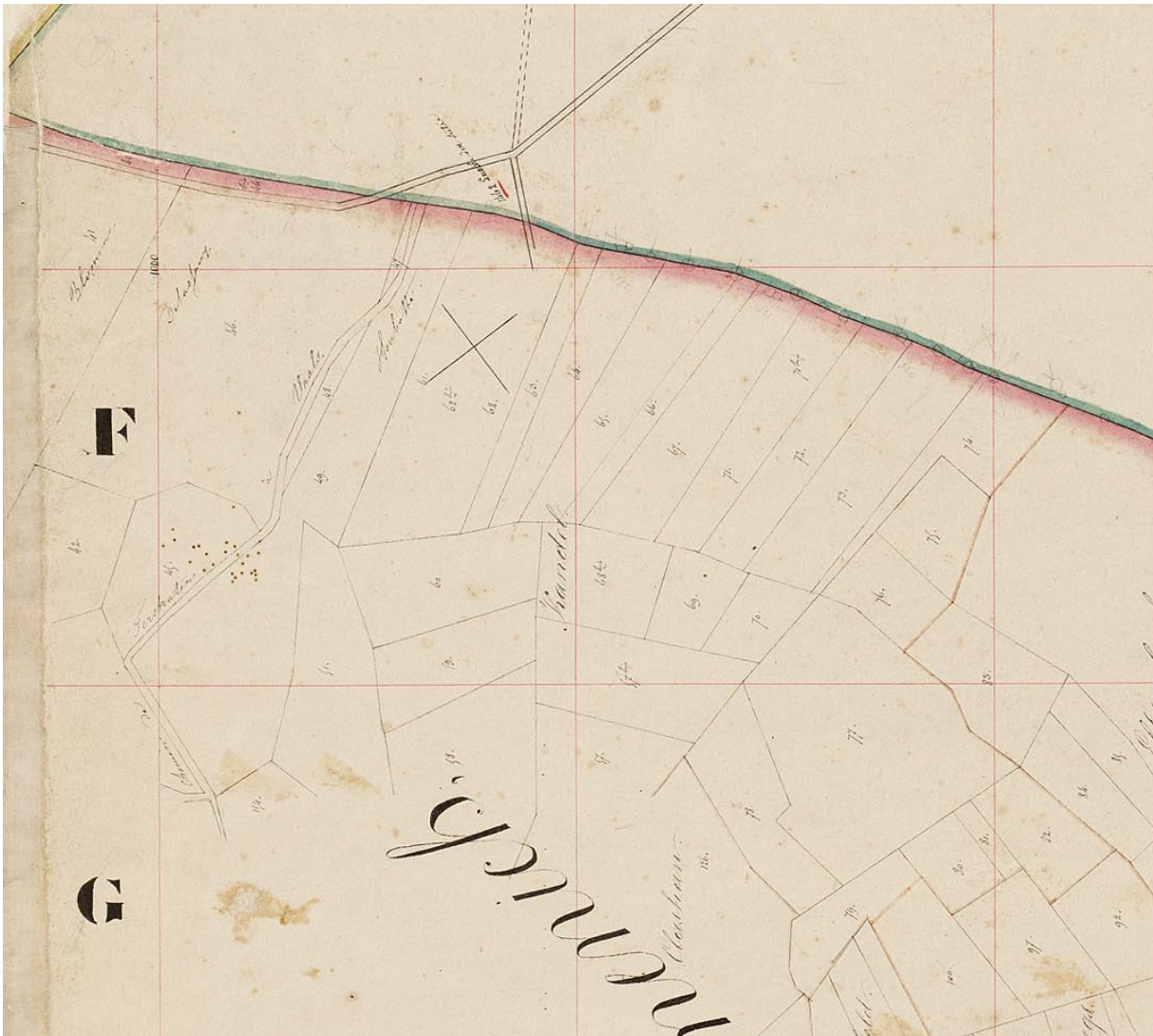
Op 26-2-1951 is er een schouwing van RWS gerapporteerd, waarin o.a. wordt geadviseerd de top van GP 6 te stoppen met een loden of houten prop.

Herbepaling van de grens bij GP 6.

Op 21-11-2001 is er een Proces Verbaal opgemaakt van de herbepaling van de grens tussen GP 2 en 14. Hierbij is geconstateerd dat er een verschil was tussen de tekst van het Grensverdrag van 1843 en de topografische kaart van het Belgische Kadaster.

In 1937 was de kaart van Nederland al aangepast, België zou het zelfde doen. Het ging om een traject van ca. 300 meter vanaf GP6 in noordelijke richting.

Vanaf GP 6 volgt de grens eerst een smal pad in noordelijke richting tot we de Hoogweg weer bereiken.

De grens loopt ca. 200 meter langs de Hoogweg, waar we prachtige uitzichten hebben richting Terstraten en Tersassen. Hier verlaat de grens op een T-splitsing de Hoogweg en loopt in noordwestelijke richting dwars door het Malensbos, terwijl de Hoogweg verder naar het noorden door loopt.

De grens loopt dwars door het Malensbos en passeert midden in het bos een voetpad dat België inloopt. Daarna bereiken we een smal bospaadje, dat naar GS 6a leidt.

GS 6a is een zeer oude grenssteen, die in het verdrag van 1843 als “ruwe steen” werd genoemd, aan de rand van een steile helling in de richting van Terstraten(B).

De grens bereikt weer de Hoogweg en volgt deze tot we bij een “Russisch kruis” komen. Op het bordje staat de tekst “Ter herinnering aan de Russische krijgsgevangenen die tussen 1916 en 1918 de dood vonden”. De Hoogweg verlaat hier de grens.

De grens loopt vervolgens weer in westelijke richting dwars door het bos, waar we een betonnen paaltje “S” op de grens tegenkomen, tot de kruising met de Bosweg, waar precies op de grens nog een betonnen paaltje staat met de letter “S”.

Ongeveer 20 meter verder op de grenslijn staat een heel bijzonder arduinen paaltje met de inscripties “CVC 24”.

Weer ongeveer 20 meter naar het noordwesten, op de grenslijn dwars door het bos, staat een granieten paal met inscriptie “AB”. Dit is 1 van de grensstenen van de Abdij Burtscheid, zie de tekst van Hans Hermans op blz.4 en via de link:

<http://www.opdegrens.eu/hansh/2009/abdburts.html>.

Even verder komen we nog een liggend betonnen grenspaaltje “S” tegen. Tot slot vinden we langs het grenspad pal ten zuiden van de RD-kernnetpaal nog 2 betonnen paaltjes “S”.

Ongeveer 100 meter ten noorden van de grens staat een RD-kernnetpaal, op de kruising van de Rugweg en de Hoogweg, vlakbij een zwerfkei.

De grens volgt daarna een zeer smal voetpad, waarvan het begin bijna niet te vinden is, dat de helling afloopt en bereikt de plaats waar GS 6b staat.

GS 6b staat aan de rand van het Malensbosch, samen met een betonnen paaltje met de letter “S”, aan de voormalige Vilenkinkerweg.

13

De grens volgt een perceelgrens met eikenbomen en bereikt het punt, waar een holle weg zich verenigt met de Cottesserbeek, waar GP 7 staat.

☞ Grensstenen van Abdij Burtscheid [Hans Hermans 2009](#)

Rond 1735 gaf abdis Anna-Karola von Renesse, de Akense stadsbouwmeester Johannes J. Couven opdracht de bestaande abdijkerk Sint Jan te Burtscheid, door een gebouw in barokke stijl te vervangen. Tegen de toren bevindt zich het wapen van abdis Von Renesse, bestaande uit twee gouden leeuwen en zilveren gelozanjeerde (pastilles) ruiten. De leeuwen zijn kenmerkend voor Renesse (Zeeland), de pastilles voor Beijerland (Zuid-Holland). Haar wapenspreuk luidde: DOMINUS PROVIDEBIT (God zal zorgen).

[28 maart 2009]

Een 'signeur' op weg door het Preusbos op zoek naar buitenissige grensmarkeringen, vond in het aanpalende Malensbos en Kerperbos (Vijlen) paalstenen met de letters AB. Bij nader onderzoek bleken het perceelstenen te zijn van de Abdij Burtscheid bij Aken. De letters AB kunnen natuurlijk ook Abdijbos of Abdissenbosch betekenen. Reeds in 1016 en 1320 ontving de abdij landerijen en boerderijen in Vijlen en omgeving. Omdat hier over een eigengoed (allodium) en niet over een leengoed gesproken werd, was de Duitse abdis van Burtscheid de absolute en soevereine landsvrouwe van Vijlen. Volgens oude wetteksten staat boven een allodium uitsluitend God en de Zon. Iedere vorm van rechtspleging behoorde toe aan de bezitter en het allodium maakte geen deel uit van het koninkrijk waarbinnen het zich bevond. Zo gezien waren de AB-stenen meer dan alleen maar perceelstenen, het waren tevens stenen die in Nederland een aantal Duitse enclaves kenbaar maakten.

Een overzichtje van de AB-stenen. In de buurt ligt ook de politieke paal NL/B met nummer 7.

De enige paal die bij een karstgebied staat, waar spontaan een heerlijke bron uit de grond sproedelt. Dat is tevens de bron van de grensbeek tussen NL en B. Maar het verhaal over paal 7 bewaar ik voor een volgende keer. [Hans Hermans 2009](#)

Dank aan Werner Felder die op 15 december 2008 overleed en aan wie natuur- en grenssteenvrienden ontzettend veel te danken hebben. Ook dank aan Karl en Sophia Habets voor geografische aspecten en Peter Bertram voor heemkundige. De Abdij Burtscheid had ook eigendom aan de Rijn, Ahr en Moezel, want goede wijn was zeer belangrijk. Dat de abdij ook bezittingen had in de Zuidelijke Nederlanden, is verklaarbaar. Jan III ridder Van Renesse (Schouwen-Duiveland), was leider van de Vlaamsgezinden in Zeeland en woonde op slot Moermond bij Renesse. Hij lag in de clinch met Floris V graaf van Holland en werd uit Zeeland verbannen. Hij vluchtte naar Vlaanderen en zodoende werd nakomelinge Anna-Karola de Renesse, die op kasteel Genoels-Elderen woonde, van 1701 tot 1763 abdis van de abdij Burtscheid en landsvrouw van Vylen.

In 1794 werd Nederland bezet door Fransen en op 5 april 1795 confisqueerden die revolutietroepen adellijk en kerkelijke bezit. Dat betekende dat de in en om Vijlen gelegen Duitse gebieden, samen met Vaals bij het Franse Maasdepartement gevoegd werden. Dat gold uiteraard ook voor de 25 Oostenrijkse, Staatse, Luikse en Duitse vorstendommen in de huidige provincie Limburg.

Heemkundige Historie Hans Hermans Heerlen

1^e deel. Gemeente Vaals (GP1 t/m 10). 7.440 m.

GP 7 tot 8

§ 8. Vanaf de bij het begin van de beek, genaamd Kothauzerbach, geplaatste grenspaal, wordt de grens gevormd door de **bedding van deze beek tot aan een voetpad** die hem aan de voet van een heuvel, genaamd **Kothauserberg**, tussen de weilanden 359 A van Gemmenich, 60, 61 en 87 D van Vaals kruist, en gaat van daar in een rechte lijn, terwijl ze de weilanden 87, 90 en 91 D van Vaals scheidt van die van 359, 360 en 361 A van Gemmenich, naar een eik, die aan de oever van de Geul staat, tussen de genoemde weilanden 361 A en 91 D. Er zal een **grenspaal (No.8)** bij deze eik worden geplaatst en een **hulpsteen op de plaats waar het voetpad de beek, genaamd Kothauzerbach kruist**. De grenspaal, geplaatst bij de eik geeft het contactpunt aan (dat zich in het midden van de Geul bevindt) van de gemeenten Vaals (Nederland), van Gemmenich en van Sippenaeken (België). (1510 m.)

GP 7 staat aan het begin van de Cottesserbeek, die via een diep uitgesleten bedding van de helling afstroomt.

Op 20-5-1985 is GP 7 herplaatst, na om te zijn gevallen. De kosten voor de herplaatsing waren 1000 gulden, waarvan 240 gulden voor "de tijdelijke opberging".

De grens volgt de Cottesserbeek naar het westen. In België is een golfterrein "Mergelhof" aangelegd, terwijl de beek haar sterk kronkelende weg zoekt.

Langs de helling zien we een enorme dassenburcht met gaten van ca. 30 cm doorsnede, over een groot gebied verspreid. Bij een voetpad van Cottessen naar Sippenaeken, verlaat de grens de Cottesserbeek en daar vinden we GS 7a.

1言GS 7a staat diep in de smalle bedding van de Cottesserbeek.

1式Hiervandaan gaat de grens in rechte lijn naar het zuidwesten tot GP 8 aan de Geul.

1参

Cottessen (vanaf GP7), uit Wikipedia

Cottessen (*Limburgs:Kotteze. Oudere schrijfwijzen Kottesen, 1325 Quoithusen, 1341 / 1356 Quoythusen, 1373 Koythuysen, 1384 Quoithusen, 1665 Quoodthuysen*) is een buurtschap bij het dorp Vijlen, behorend tot de Nederlandse gemeente Vaals. De buurtschap ligt dicht bij de grens met België, tussen het Vijlenerbos en de rivier de Geul. Aan de andere kant van de grens ligt Sippenaeken.

Cottessen is in cultuur gebracht vanuit de carroboerderij Bellet, een boerderij die daar in de dertiende eeuw of eerder is gevestigd. De boerderij draagt boven de poort een gevelsteen met het wapen van de abdij van Burscheid met de Latijnse wapenspreuk Dominus Providebit (De Heer zal voorzien) Dit was vroeger een arme streek in Limburg en als gevolg daarvan zijn de oude vakwerkhuisen veelal gehandhaafd. De *Cottesserhoeve* is een fraai voorbeeld. Deze dwarshuisboerderij heeft een schuur uit circa 1736. Rond deze tijd heette Cottessen nog Kothausen. Cottessen is samen met Camerig een beschermd dorpsgezicht.

Op de eerste Tranchotkaarten van dit gebied uit circa 1760 zijn 14 boerderijen of huizen te vinden. Anno 2006 is dat aantal nog hetzelfde. De tijd lijkt hier te hebben stilgestaan. Door de steile heuvels was het gebied voor de landbouw een moeilijk gebied. Schaalvergoting van de landbouw heeft hier nauwelijks plaatsgevonden. Als gevolg daarvan zijn in het rijke kleinschalige cultuurlandschap vele holle wegen, graften, hoogstamboomgaarden, bosschages, bronnengebieden en meidoornhagen in stand gebleven. Door de variatie is er een rijke flora en fauna. De das graaft er graag zijn burchten in graften en is veelvoorkomend. Aan de rand van het Vijlenerbos wordt het territorium van de zeldzame hazelmuis momenteel verbeterd. In 2004 vertegenwoordigde Cottessen de Provincie Limburg in een verkiezing van Mooiste Plek van Nederland (NCRV). In 2005 volgde een 5 sterren waardering voor Natuur en Landschap voor het Geul- en Gulpdal. Cottessen is een van de mooiste gebieden in het Geuldal.

Iets ten zuidwesten van Cottessen bevindt zich aan de Geul de Heimansgroeve, genoemd naar de Amsterdamse onderwijzer Eli Heimans. Dit is de enige locatie in Nederland waar gesteente uit het Carboon aan de oppervlakte komt.

1^e deel. Gemeente Vaals (GP1 t/m 10). 7.440 m.

GP 8 tot 9

ARTIKEL 2

Grens tussen de gemeenten Sippenaeken (België) en Vaals (Nederland).

§ 1. De Geul vormt stroomafwaarts over een afstand van ongeveer 40 meter(ellen) de grens tussen de twee staten, tot tegenover het punt, waar de weg, genaamd Reinweg, naar het westen gaat. Op dit punt zal een grenspaal (No.9) op de linker oever van de Geul geplaatst worden. (40 m.)

GP 8 staat aan de rechter oever van de snelstromende Geul, op de vroegere grens tussen Gemmenich en Sippenaeken.

GP 8 in de Geul gevallen.

Op 25-2-1986 wordt door Staats Bos Beheer gemeld dat door werkzaamheden aan de oevers van de Cottesserbeek, t.b.v. de Belgische camping "Vieux Moulin", het Nederlandse perceel D1223 van Vaals kleiner is geworden.

Op 7-4-1986 stelt de Gouverneur van Belgisch Limburg aan de Commissaris van de Koningin van Noord-Brabant voor om de grenscommissie, in het leven geroepen voor de herplaatsing van GP 7 opnieuw te installeren, om de zaak te onderzoeken.

Op 16-7-1986 constateerde de politie van het district Luik, dat de grens tussen de grenssteen 7a en de grenspaal 8 niet was verlegd, maar dat er een caravan, een tent en een auto op Nederlands grondgebied illegaal aanwezig waren. Verzocht werd om optreden van de Nederlandse politie.

Op 23-7-1986 herhaalt de Commissaris van het Arrondissement Verviers het verzoek tot opnieuw installeren van de commissie.

Op 13-8-1986 meldt de CvdK van Noord-Brabant aan de Gouverneur van Belgisch Limburg dat GP 8 in de Geul is gevallen, door verlegging van de stroomgeul van deze snelstromende beek. De grenspaal is uit de beek opgehaald en opgeslagen in een depot van de Provinciale Waterstaat te Gulpen. Omdat de grenspaal vanaf de Nederlandse zijde moeilijk bereikbaar is, wordt voorgesteld het werk vanuit België uit te voeren.

Op 22-9-1986 wordt er een verslag gemaakt van de ontwikkelingen rond de Belgische camping bij GP 8. Door het aanbrengen van beschoeiingen in de Cottesserbeek door campingbewoners, gedurende een periode van 10 tot 15 jaar, is het verloop van de beek verlegd ten nadele van Nederland. Gaandeweg zijn de campingplekken steeds vergroot en zijn zelfs de rasters van het Nederlandse perceel, gebruikt door een veeboer, verplaatst. Toen het perceel overging in handen van SBB is de controle verslapt en zijn nog slechts weinig resten van de oorspronkelijke afrastering overgebleven.

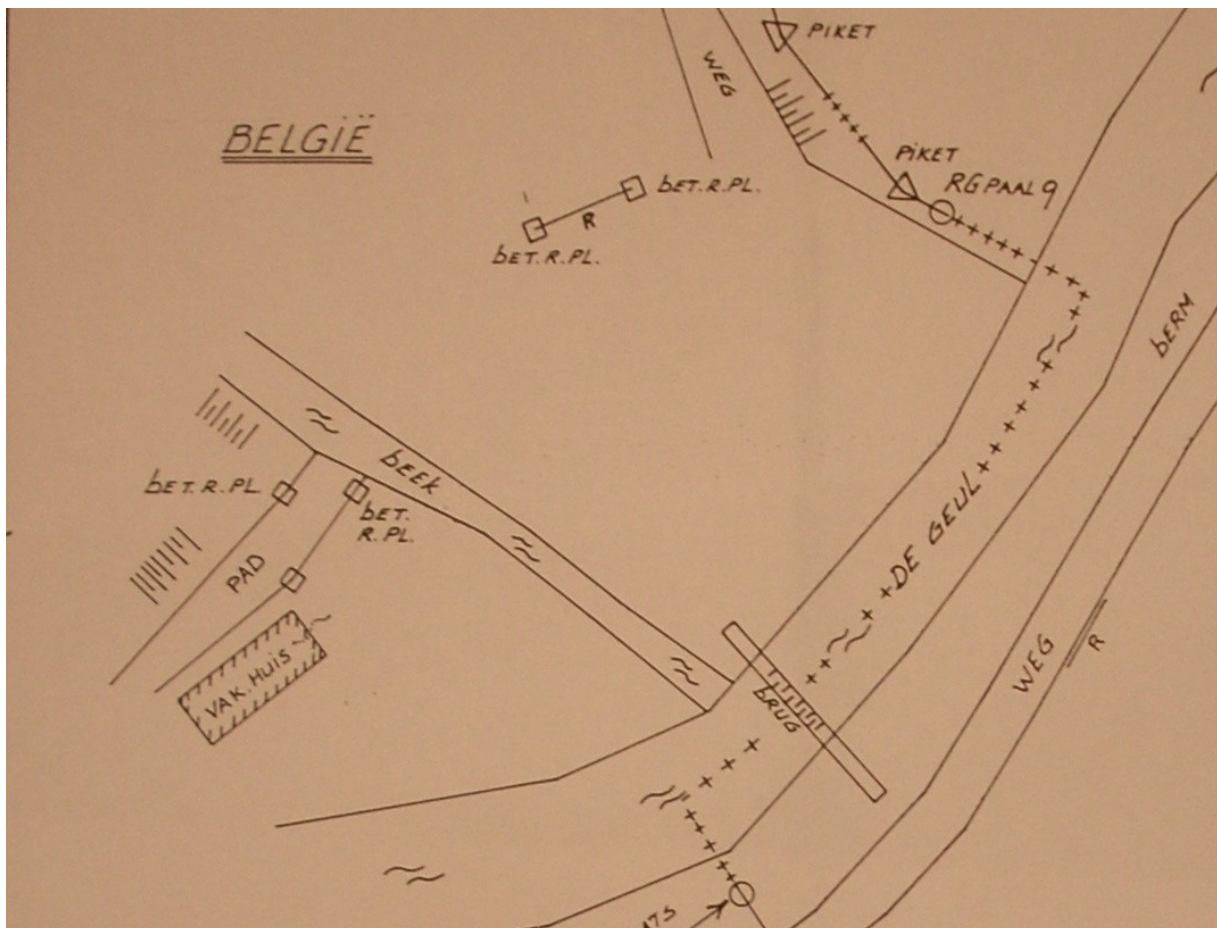
Op 9-6-1989 wordt eindelijk de herplaatsing van GP 8 voorbereid in een schrijven van de CvdK aan de burgemeester van Plombière. Er is een schetstekening bijgevoegd, waarop de verbindingslijn tussen GP 8 en 9 een rechte lijn is, terwijl volgens het Proces Verbaal van 1843 de grens over 40 meter de thalweg van de Geul volgt.

Tussen GP 8 en 9 is ook een voetbrug ingetekend, die heden is verdwenen.

De kosten voor de herplaatsing worden begroot op 49.000 Bfr. (ca.2500 gulden).

Op 22-6-1989 volgt het Proces Verbaal van herplaatsing van GP 8. Het raakpunt van de gemeenten Vaals(N), Gemmenich(B) en Sippenaeken(B) ligt volgens het PV van 1843 midden in de Geul. De nieuwe standplaats is t.o.v. de oorspronkelijke standplaats ca. 6 meter verlegd in noordoostelijke richting, langs de rijksgrenslijn. De beide knikpunten bij GP8 en 9 blijven dus in de thalweg van de Geul liggen. Er is een gedetailleerde situatietekening bijgevoegd, waaruit blijkt dat de grenspaal van de oever van de Geul is verplaatst naar de oostzijde van het wegje. Op 23-6-1989 wordt de herplaatsing in "De Limburger" verslagen, waarbij door de verlegging van de Geul, Nederland enkele vierkante meters kleiner zou zijn geworden. Op 30-6-1989 wordt de rekening door de gemeente Plombière aan de Gouverneur van de provincie Luik gepresenteerd.

De grens volgt 40 meter stroomafwaarts de loop van de Geul en daar zien we GP 9 aan de linker oever van de Geul al staan.

De Geul ontspringt in het Belgische Lichtenbusch, ten zuiden van Aken en telt 130 zijbeken. De Geul komt bij GP 8 Nederland binnen en stroomt bij Voulwames in de Maas.

1^e deel. Gemeente Vaals (GP1 t/m 10). 7.440 m.

GP 9 tot 10

§ 2. Van de laatste grenspaal verlaat de grens de oude gemeentegrens en begeeft zich **naar het westen langs de bovengenoemde weg, genaamd Reinweg**, die aan België blijft; vervolgens langs een **groene heg**, die de **bospercelen en de weilanden** (Sectie B van Sippenaeken), toebehorende aan Kevers, Brice Guillaume (13), Lousberg J.M. (14), Nix, Jaques (15), Hagelstein (16 en 17), Smeets (18), Bouwens, Guillaume (19), Belleflamme, Jean (20), Smeets en Consorten (21) en Thielen (22), die aan Nederland over gaan, en het land van Flas, Etienne (23B van Sippenaeken), dat aan België blijft, tot aan het punt waarop de rijksgrens weer samen gaat met de oude gemeentegrens tussen Wittem en Sippenaeken, bij **de hoek van de wei van de erven Schijns, Gerard (1042D van Wittem)**, komt weer in het genoemde land van Flas, Etienne en gaat naar een wei van Thielen (22B van Sippenaeken).

Op deze hoek zal een **grenspaal (No.10)** geplaatst worden.

Door deze nieuwe **grensafscheiding** worden de weilanden, gronden en bossen, die zich tussen de Geul en de lijn, die hierboven beschreven werd, en die behoren tot de gemeente Sippenaeken, afgestaan aan Nederland. **(380 m.)**

GP 9 staat aan de linkeroever van de Geul. Deze paal is te bereiken via een brugje over de Geul, ten noorden van de camping.

De grens volgt vanaf GP 9 een voetpad, de voormalige Reinweg, tot de grens dit pad weer verlaat, waar GS 9a staat.

Tussen GP 9 en 10 is een groter stuk grond naar Nederland overgegaan.

GS 9a staat aan het einde van de Rheinweg, langs de zuidzijde van een houtwal.

Deze grenssteen is in het verdrag van 1843 niet genoemd!

Van hier loopt de grens verder in westelijke richting, vervolgens met een bocht naar het zuidwesten, waar na ca. 50 meter GP 10 staat. Dit is het punt waar de huidige gemeenten Vaals en Gulpen-Wittem elkaar raken. Van 1843 tot 1999 waren dit Vaals en Wittem.

2^e deel. Gemeente Gulpen-Wittem (GP10 t/m 20). 10.760 m.

GP 10 tot 11

ARTIKEL 3.

De grens tussen de gemeenten Sippenaeken (België) en Wittem (Nld).

§ 1. Van de laatste grenspaal, geplaatst op de hoek van de wei van de erven Schijns, Gerard, gaat de rijksgrens samen met de oude gemeentegrens, gaat in een rechte lijn naar het zuidwesten naar de hoek van de tuin (116D), die om het huis (118D) van Wittem ligt, bij de weg van Beusdal naar Sippenaeken. Deze lijn wordt aangeduid door beplantingen en kruist twee wegen, genaamd Brockerweg en Kuttingerweg, voordat hij bij de hoek van de tuin (1116D) van Wittem komt. Er zullen twee hulpstenen bij genoemde wegen worden geplaatst; een grenspaal (No.11) zal worden geplaatst op de hoek van het perceel (1116) voornoemd, bij de weg van Beusdal naar Sippenaeken. (880 m.)

GP 10 staat net voorbij de bocht in de houtwal. Deze paal staat aan de uiterste zuidwest punt

van een klein perceeltje, dat ook naar Nederland is overgegaan.

Aannemingsperikelen rond de herplaatsing van GP 10 en 12.

Op 18-4-1883 maakt dhr. Pieter Hubert Possen een begroting van de kosten voor herstel van de grenspalen 10 en 12, met 3 mogelijke scenario's.

Op 14-6-1883 gaat er een brief uit van de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg naar de burgemeester van Wittem, betreffende de hoogte van de aanneemsom (niet genoemd) van de heer P. Possen te Epen. Hij had voorgesteld om GP 10 op een stuk hardsteen te plaatsen en onder te metselen. GP 12 zou op een gemetseld voetstuk van 2 meter hoog moeten komen staan. Respectievelijke kosten bedragen 50 en 35 gulden. Volgens de hoofdingenieur van Rijks Water Staat zou in beide gevallen een kubus met zijden van 1 meter, gemetseld in sterke tras voldoende moeten zijn.

Op 31-10-1883 volgt een brief, waarin de Commissaris een aannemer uit Vaals aanbeveelt, door tussenkomst van de burgemeester van die plaats. Deze had soortgelijk werk gedaan bij de grenspalen 6 en 7. De aanneemsom zou totaal fl.15,50 bedragen. Tevens zullen de grenspalen in de gemeente Wittem geschilderd moeten worden, mogelijk ook door tussenkomst van een schilder uit Vaals.

Op 15-11-1883 bericht de burgemeester van Vaals dat het schilderwerk pas in het voorjaar zal worden aangevat, gezien het vergevorderde seizoen

Op 20-6-1884 waren er 2 kostendeclaraties van fl.7,75 (N) en Bfr.16,40 (B).

Vanaf deze paal loopt de grens in zuidwestelijke richting tot GP 11. Langs de houtwal zoeken koeien een beetje schaduw. Hier vinden we een isolator, die bijna volledig in de bast van een boom is ingegroeid. We bereiken een tweeling-beuk bij de kruising met het voetpad van Epen naar Sippenaken, getuige het kleine bordje.

GS 10a staat 320 meter verder, waar de voormalige Brockerweg de grens kruiste. Alleen de haag naar het noordwesten is nog over gebleven.

GS 10b staat 530 verder op de rechte lijn naar GP 11, waar de voormalige Kuttingerweg kruiste. De grens loopt verder langs de tuin van een huis en bereikt na 45 meter GP 11 in de haag van deze tuin.

2^e deel. Gemeente Gulpen-Wittem (GP10 t/m 20). 10.760 m.

GP 11 tot 12

§ 2. Van daar verlaat de rijksgrens de gemeentegrens en wordt gevormd door **het midden van voornoemde weg van Beusdal naar Sippenaeken, tot aan de eerste viersprong die hij ontmoet, en waar de rijksgrens weer met de gemeentegrens samengaat.**

Er zal een **grenspaal (No.12)** worden geplaatst **tegen de heg** van het gebied van Baron van Stockhem-Méan (775B) van Sippenaeken.

Door deze nieuwe **grensscheiding** worden de gronden, gelegen ten zuiden van de weg van Beusdal naar Sippenaeken, toebehorende aan Levau (1216D), Schillings (1217D), Vincken (1218D) de erven Tychon, Joseph (1219D), Schyns, Jean (1220D), Hommen, Herman (1221D), de weduwe Rumpen (1222D) en Baron van Stockhem-Méan (1223D), en die deel uitmaakten van de gemeente Wittem, afgestaan **aan België. (470m.)**

GP 11 staat verscholen in een haag in Sippenaeken. Vanaf hier loopt de grens in westelijke richting tot GP 12, eerst langs de weg van Beusdal naar Sippenaeken.

Tussen GP 11 en 12 is in 1843 een groter stuk grond aan België overgegaan.

Vaststelling grens rond GP 11

Op 24-9-2001 wordt afgesproken dat GP 11 zal worden verplaatst, omdat deze paal geometrisch niet juist staat en tevens ten behoeve van de verkeersveiligheid.

Op 21-11-2001 is er een Proces Verbaal opgemaakt van de herbepaling van de grens tussen GP 2 en 14. Hierbij is geconstateerd dat de opgegeven coördinaten van GP 11 teveel afweken, hoewel de plaats van de paal juist was.

Op 30-10-2001 wordt door de Gouverneur van de Provincie Luik toestemming gegeven om de kosten voor verplaatsing van GP 11 te delen.

Op 2-7-2003 is een Proces Verbaal opgemaakt van de herplaatsing van GP 11 om daarmee een verkeersonveilige situatie op te heffen.

Ongeveer 100 meter verder in een bocht, verlaat de grens de weg en loopt ca. 150 meter langs de rand van enige weilanden in rechte lijn naar hoeve/restaurant "De Eik" aan de Rue de Beusdael.

Daarna volgt de grens over 200 meter deze weg tot we GP 12 bereiken.

2^e deel. Gemeente Gulpen-Wittem (GP10 t/m 20). 10.760 m.

GP 12 tot 13

Zuidelijkste punt van Nederland op Grenspaal 12 50.45.05 NB

§ 3. Van de grenspaal, vermeld in de vorige paragraaf herneemt de rijksgrens de oude gemeentegrens, en gaat **naar het noorden**, volgt de **westelijke zijde van de weg genaamd Hoogstraat**, die aan Nederland blijft, tot aan het **ontmoetingspunt met het perceel 1239D van Wittem**, om vervolgens **af te dalen in de weilanden die rondom de boerderij en kapel van Beusdal liggen en volgt successievelijk in zuid-westelijke richting, daarna naar het noorden en naar het zuid-westen via een gebroken lijn, die over de beek, genaamd Rezieter Beek, gaat**. De grens scheidt in zijn loop de percelen (1239, 1240, 1245, 1278 tot 1280 en 1282 tot 1288D) van Wittem van (775, 776, 781, 783 en 789B) van Sippenaeken, waarna hij weer aan **de weg van Giveld naar Beusdal** komt, bekend onder de naam Ziersdellerweg; zij is trouwens duidelijk aangegeven door **heggen en hoge bomen**.

Op dit punt, tegen het perceel (727B) van Sippenaeken zal een **grenspaal (No.13)** worden geplaatst; **twee hulpstenen** zullen worden geplaatst, de een bij de Hoogstraat en de andere op het contactpunt van de percelen (1280, 1282D) van Wittem en (781B) van Sippenaeken, op de meest noordelijke hoek van de omschreven lijn. **(2060m.)**

GP 12 staat op een hoog opgemetselde sokkel, vergroeid met een grote eik, een prachtige grensboom. Zelfs de fundering is eind jaren-50 aangepast aan de boom.

Aannemingsperikelen rond de herplaatsing van GP 10 en 12.

Op 14 juni 1883 gaat er een brief uit van de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg naar de burgemeester van Wittem, betreffende de hoogte van de aanneemsom (niet genoemd) van de heer P. Possen te Epen. Hij had voorgesteld om GP 10 op een stuk hardsteen te plaatsen en onder te metselen. GP 12 zou op een gemetseld voetstuk van 2 meter hoog moeten komen staan. Respectievelijke kosten bedragen 50 en 35 gulden. Volgens de hoofdingenieur van Rijks Waterstaat zou in beide gevallen een kubus met zijden van 1 meter, gemetseld in sterke tras voldoende moeten zijn.

Op 20-6-1883 waren er 2 kostendeclaraties van Fl.7,75 (N) en Bfr.16,40 (B).

Op 31-10-1883 volgt een brief, waarin de Commissaris een aannemer uit Vaals aanbeveelt, door tussenkomst van de burgemeester van die plaats. Deze had soortgelijk werk gedaan bij de grenspalen 6 en 7. De aanneemsom is totaal 15,50 gulden.

Herstel stenen muurtje noodzakelijk

Op 18-3-1957 wordt bij de schouwing gemeld dat het stenen muurtje in slechte staat verkeert en gedeeltelijk is afgebroken. Kosten voor herstel geraamd op 150 gulden.

Op 28-1-1960 is er een rekening voor het herstel van het muurtje rond GP 12 (en de gemetselde fundering voor GP 19,) voor resp. 90 en 160 gulden.

Vanaf GP 12 loopt de grens tot GS 12a pal naar het noorden, langs houtwallen en weilanden. In het dal ligt kasteel van Beusdal(B). De grens volgt de houtwal verder en bereikt de weg van Kuttingen naar Beusdal, de voormalige Hoogstraat, nu 't Veld genoemd. Hier gaat de grens langs de westelijke rand tot de plaats waar GS 12a staat.

GS 12a staat op een splitsing van wegen en van daar gaat de grens in westelijke richting van de helling af tot aan de Terzieterbeek. Deze beek komt vanaf kasteel Beusdal. Hier maakt de grens een scherpe hoek naar het noorden en volgt een prachtige houtwal met bloeiende meidoorn. Dan gaat de grens weer naar het westen en bereikt een grote veldkei, liggende op de grens, vlak voor de Rezieterbeek.

De grens maakt een scherpe hoek naar het noorden. Hier zijn prachtige uitzichten door de vallei met kasteel "Beusdal" in het zuidoosten. Hierna bereiken we de plaats van GS 12b.

GS 12b staat aan de zuidoostelijke punt van een camping, waarna de grens eerst naar het zuidwesten verder loopt en tenslotte langs de westzijde van de camping in noordwestelijke richting. De grens buigt langs het Bronnetjesbos naar het zuidwesten en bereikt hiervan de zuidwest hoek. De grens maakt hier een haakse hoek naar het zuidoosten en bereikt de volgende hoek. Hiervandaan gaat het in rechte lijn naar het zuidwesten, waar we uitkomen bij GP 13 aan de voormalige Ziersdellerweg.

2^e deel. Gemeente Gulpen-Wittem (GP10 t/m 20). 10.760 m.

GP 13 tot 14

§ 4. Van de grenspaal, geplaatst bij de Ziersdellerweg, gaat de grens **in noord-westelijke richting langs het midden van de weg tot aan het punt, waar hij het bos van Ziersdel in gaat**, waar de grens zich van de weg verwidert en op zodanige wijze op afstand blijft volgen, dat zij het bos met het perceel van de weduwe Rumpen en perceel (1353D) van Wittem aan Nederland laat. Na bij **een ruwe steen** gekomen te zijn, die de grens van de gemeentebossen van Epen aangeeft, komt zij samen met **een weg, die zij weer verlaat, en die hier de naam Risselsteynweg draagt, op het punt waar de Zolderenweg hem kruist, en gaat naar een andere ruwe steen.**

Op de oostelijke hoek van het perceel 641A van Teuven zal een **grenspaal(No.14)** geplaatst worden, die het raakpunt tussen de gemeenten Sippenaeken, Teuven (België) en Wittem (Nederland) zal aangeven.

Een hulpsteen zal daarenboven worden geplaatst op het punt waar de grens zich los maakt van de weg, op de zuidelijke hoek van het hierboven omschreven perceel, toebehorende aan de weduwe Rumpen. **(820m.)**

GP 13 staat net naast een boerderij(B) aan de voormalige Ziersdellerweg, die door het dal richting het Bovenste Bos loopt.

Vanaf GP 13 loopt de grens in noordwestelijke richting tot GP 15. We volgen dit wegje in de richting van GS 13a, die we op de eerste foto in de verte al zien staan, rechts net voor de bosrand. Langs de haag ligt nog een kleine grenssteen, even verder nog een arduinen kadasterpaaltje, waarna de haag verder loopt langs GS 13a.

Net voor GS 13a is een klein perceel naar Nederland overgegaan.

GS 13a staat in het dal, net voor de steile bosrand.

Vanaf de bosrand kijken we terug in de richting van GS 13a en klimmen omhoog naar de bosweg waar we een schitterend berkenbos doorgaan. Aan de zuidwestelijke rand van het Bovenste Bos bereiken we GP 14.

2^e deel. Gemeente Gulpen-Wittem (GP10 t/m 20). 10.760 m.

GP 14 tot 15

ARTIKEL 4.

Grens tussen de gemeenten Teuven (België) en Wittem (Nederland).

§ 1, Van de hiervoor genoemde grenspaal, die zich op het kruispunt, gevormd door de wegen genaamd Zolderenweg en Risselsteynweg, bevindt, volgt de grens de zuid-westelijke zijde van deze weg totdat ze bij een zijweg komt, die in verbinding staat met de weg van Hombourg naar Maastricht.

*Tegen deze weg, die aan Nederland blijft, zal op de noordelijke hoek van het perceel 640 A van Teuven een **grenspaal (No,15)** worden geplaatst. (300 m.)*

GP 14 staat aan de zuidwestelijke rand van het Bovenste Bos, aan de voormalige Risselsteijnweg, op de grens tussen de gemeenten Plombière en Voeren.

Ongeveer 150 meter verder staat een kruisbeeld met een herinnering aan een oude grensbeuk “Hier Stond Eens Herrgotts-Beuk”. Genoemde beuk stond al vermeld op de kadasterkaart van 1826.

Nog 150 meter verder zien we GP 15 in het bos staan.

2e deel. Gemeente Gulpen-Wittem (GP10 t/m 20). 10.760 m.

GP 15 tot 16

§ 2. Vanaf deze grenspaal gaat de grens over de hiervoor genoemde zijweg en gaat verder langs een door **drie oude ruwe grensstenen** aangegeven lijn, die het gemeentebos van Epen, genaamd **Onderste Bos** (1453, 1454, 1503 en 1505 D) (Nederland) van het bos genaamd Givelderdrieschen, en van **heidevelden, weilanden en landbouwgronden** (11, 12, 10, 10 bis, 6, 4 en 1A) van Teuven, die liggen bij de ingang van de boerderij van Giveld, scheidt. Op het punt waar deze lijn aan het gebied van Slenaken komt, is het raakpunt van de percelen (1 A) van Teuven, 1979, 1328 B van Slenaken en (1505 D) van Wittem.

Er zal een **grenspaal (No.16)** worden geplaatst, die het raakpunt van de drie gemeenten Wittem, Slenaken (Nederland) en Teuven (België) zal aangeven.

Twee hulpstenen zullen langs deze lijn worden geplaatst; de eerste op het punt waar de percelen (6, 2 A) van Teuven en (1454 D) van Wittem bij elkaar komen; de tweede op het punt waar de percelen (2, 1 A) van Teuven en 1454 D van Wittem bij elkaar komen.

(1500m.)

GP 15 staat aan de westrand van het Bovenste Bos, waar een wegje naar het westen België inloopt.

Vanaf GP 15 volgt de grens de bosrand van het Bovenste Bos en het Onderste Bos, in noordelijke richting tot GP 16, waar 29 betonnen tussenpaaltjes en de 2 arduinen grensstenen de grens markeren (zie aantekeningen hieronder).

Deze betonnen paaltjes hebben alle op de kop het nummer "15" en aan een zijkant een volgnummer "1" t/m "29".

Op 29-9-1987 wordt de grens tussen GP15 en 16 opnieuw opgemeten en vastgelegd, met bijbehorende kaarten. Hiervoor worden de 2 ijzeren grenspalen 15 en 16, 2 arduinen grensstenen 15a en 15b gebruikt als basis. Daarnaast worden er 29 kleine betonnen tussenpaaltjes en 11 merkbuisen geplaatst. Van deze merkbuisen zijn er een paar teruggevonden op het parallelle bospad. Tot slot werd GS15a opnieuw geplaatst.

Achtereenvolgens zien we de nrs.1 t/m 12 en bereiken de 1^e arduinen hulppaal.

GS 15a staat, verstopt tussen hulst, ten oosten van de vervallen Hoeve Giveld(B).

Op 13-10-1987 is GS 15a hersteld na de schouwing.

Dan vinden we nr.13 t/m 22. Alleen nr.14 was niet te vinden, hoewel de plaats precies is bepaald met een meettouwje.

GS 15b staat aan de westrand van het Onderste Bos, noordoostelijk van Hoeve Giveld(B).

Vervolgens vinden we nog de paaltjes met de nrs.23 t/m 29. Op het parallel aan de grens lopende bospad vinden we nog de RD-meetpunten, genummerd 7015 t/m 7019.

Vervolgens keren we terug naar GP 16 aan de bosrand. Deze geeft de oude grens aan tussen Wittem en Slenaken. *Vanaf hier gaat de grens tot GP 19 scherp naar het zuidwesten.*

Geschil over grensverloop tussen GP 15 en 16 tegenover hoeve Giveld(B).

Op 26-11-1976 wordt in een verslag van de grenscommissie melding gemaakt van een geschil over het precieze verloop van de grens tussen grenspalen 15 en 16.

Aanleiding was het feit dat een Belgische landbouwer (waarschijnlijk van hoeve Giveld), houtopstanden had gerooid op Nederlands grondgebied, genaamd het Onderste Bos.

Op 9-5-1978 gaat er een brief uit van de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg naar het Ministerie van Binnenlandse Zaken van België. Vanwege het grillige verloop van de grens aldaar is het voorstel om 29 betonnen paaltjes (80x15x15) te plaatsen voor een totaalbedrag van 630 gulden, in samenwerking met Staats Bos Beheer.

Op 20-6-1978 meldt de Commissaris aan de burgemeester van Wittem dat de kadastrale metingen zijn afgerond. Voorgesteld werd om op 30 juni het PV van grensafbakening tussen GP 15 en 16 te tekenen.

Op 19-9-1978 volgt een Proces Verbaal van de metingen, met een detailkaart.

De technische werkzaamheden zijn afgerond, waaronder de plaatsing van de 29 paaltjes.

Een tekening van het hulppaaltje is bijgevoegd.

Op 29-9-1978 is er een PV van de reconstructie van de rijksgrens tussen GP 14 en 16.

In dit traject zijn geen hulppaaltjes gezet tussen GP 14 en 15.

Het Hoogbos, dat tegen Mheer aan ligt, is een heel ander gebied. Het is een eiken-haagbeukenbos (met een ondergroei van onder meer bosanemoon, speenkruid, daslook en aronskelk) dat doorsneden is door drie oude, beboste holle wegen, hoogstamboomgaarden en graften, met daartussen soortenrijke graslanden en enkele soortenrijke kalkrijke graslandjes. Het Hoogbos is het domein van het vliegend hert, het met z'n acht centimeter "het grootste inheemse insect dat je", vult Frenk aan, "duidelijk hoort brommen als het voorbij vliegt". Janssen schat de kwetsbare populatie van de zeldzame vliegend hert hier op "tientallen", als althans het aangrenzende België wordt meegerekend

Van de oude vervallen Hoeve Giveld (B), bouwjaar 1817, is er een grote serie foto's samengesteld. Op de binnenplaats stond nog een soort waterkoker van gietijzer met een fraaie

geëmailleerde mantel met ornamenten. Ook hangt er nog een koperen waterpomp aan een

schuur. Alle hout is geverfd met een typische lichtblauwe kleur.

*De **Hoeve Libeek** is een grote kasteelachtige hoeve, waarvan de oudste delen uit de 13e eeuw stammen. Op dezelfde plaats stond voordien een riddermatig huis: de bewoner werd automatisch in de Limburgse ridderstand opgenomen. Deze omgrachte burcht bestond nog in 1477. Ze was eigenaar van de tot de grondadel behorende familie Van Liebeek. Dit geslacht bezat ook rechten en goederen in de omgeving van Mheer, maar het is omstreeks 1500 uitgestorven. Het kasteel kwam toen in handen van mensen die elders woonden, en werd zo geleidelijk tot pachthoeve. Dit is de grootste Limburgse hoeve die om een vierkant binnenplein is gebouwd. Het mergelstenen woonhuis dateert uit de 16e en 17e eeuw. De uit het eind van de 13e eeuw stammende kelder heeft gotische muraalbogen. De vleugels worden gevormd door stallen en schuren uit de 18e en 19e eeuw.*

De zetel ligt een kilometer ten westen van de Hoeve Libeek. Archeologische onderzoeken toonden aan dat hier een houten woontoren uit de 12e of 13e eeuw heeft gestaan.

2^e deel. Gemeente Gulpen-Wittem (GP10 t/m 20). 10.760 m.

GP 16 tot 17

ARTIKEL 5.

Grens tussen de gemeenten Teuven(België) en Slenaken(Nederland)

*§ 1. Van de aan het eind van het vorige artikel vermelde grenspaal maakt de grens een scherpe hoek in Nederland, draait naar het Zuid Westen, kruist de weg naar Aubel op het punt waar een ruwe grenssteen staat, en gaat in een rechte lijn door de akkers en door een heideveld (7 en 9A) van Teuven, (1008 en 1008 bis B) van Slenaken naar een andere grenssteen, die bij het begin van een dal staat, volgt de hoogten in de door de Gulp (beek) uitgesleten vallei. Van deze steen gaat ze ongeveer in de zelfde richting naar beneden, komt bij een andere steen tussen het bos (31A) van Teuven en (1010 B) van Slenaken, gaat langs perceel (34 A), dat aan België blijft, en, na de akkers (43 en 44A) van Teuven gescheiden te hebben van (1090 en 1091 B) van Slenaken, alsmede de wei (45A) van Teuven van het bos (1096 B) van Slenaken, bereikt ze de Gulp, zijnde de hiervoor reeds genoemde beek. Op dit punt, aan de oever van de beek, zal een **grenspaal (No.17)** worden geplaatst, en men zal **een hulpsteen plaatsen naast de ruwe grenssteen, die aan het begin van het dal staat. (1370 m.)***

GP 16 staat aan de rand van het Onderste Bos, waar de grens een scherpe knik naar het zuidwesten maakt. Net boven de achtkantige voet zijn bouten te zien, waarschijnlijk van noodreparaties om gaten te dichten.

*Op 5-3-1968 wordt bij de schouwing gemeld dat de kop moet worden vast gelast en nieuwe voetplaten voor de paal aangebracht, kosten begroot op 200 gulden.
Op 19-11-1981 is er de 1e vergadering van de grenscommissie ruilverkaveling "Mergelland", waar meteen wordt vastgesteld dat voor de ruilverkaveling allereerst de rijksgrens opnieuw moet worden vastgesteld.
Op 18-12-1986 wordt een PV opgemaakt van de reconstructie van de grens tussen GP 16 en 20. Hiervoor zijn 4 genummerde ijzeren rijksgrenspalen, 3 arduinen hulpgrenspalen, 5 particuliere grensstenen en 28 plastic of ijzeren markeringsbuizen gebruikt. Gedeelten van de grens volgen de as van bestaande wegen. Een serie kaarten is toegevoegd.*

Vanaf GP 16 volgt de grens een duidelijk zichtbare perceelscheiding tot de plaats van GS 16a.

GS 16a staat aan de oostkant van de voormalige weg naar Aubel, de Givelderweg(N) / Gievelderstraat(B).

Deze grenssteen is in het verdrag van 1843 niet genoemd (zie aantekeningen).

Plaatsing van GS 16a.

*Op 15-12-1844 gaat er een brief uit van de Luitenant Ingenieur Van Hooff aan de burgemeester van Slenaken, waarin gemeld wordt dat de burgemeester van Teuven(B) het vermoeden heeft dat de “steen paal aan den weg van Aubel naar Heijenrath, te veel op de gemeente Teuven gesteld is. De bijeenkomst zal zijn aan de herberg De Planck
Op 25-12-1844 gaat er een brief uit van de Luitenant Ingenieur Van Hooff, waarin de plaats van GS 16a wordt omschreven. Die moet liggen in het oostelijke talud van de weg van Heijenrath naar Aubel op 7,93 ellen noordwaarts, langs de weg gemeten, in rechte lijn vanaf GP 16. De verplaatsing is gesteld op 27 december.
Op 31-12-1844 volgt een brief van de Gouverneur van het Hertogdom Limburg naar de burgemeester van Slenaken, waarin gesteld wordt dat deze paal logischerwijs niet in het midden van de weg geplaatst kon worden en derhalve in de richting van de rijksgrenslijn is verschoven t.o.v. de weg.*

Grenssteen omgevallen en herplaatst

*Op 8-9-1899 gaat er een brief uit van Rijks Waterstaat naar de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg, waarin gemeld wordt dat de grenssteen op 18-8-1899 als omgevallen wordt gerapporteerd. De steen zal op het oostelijke talud van de weg van Heijenrath naar Aubel worden herplaatst “op en gedeeltelijk in een van harde bakstenen in portlandsche cementspecie te metselen voet, als op tekening”. De kosten van opgraving, metselwerk, herplaatsing en aanaarding worden begroot op 30 gulden.
Op 11-11-1899 gaat er een brief uit van de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg naar de Gouverneur van de Provincie Luik, waarin een gedetailleerde tekening van de grenssteen met het metselwerk, aangebracht in het oostelijke talud van de weg.*

Heijenrath “heide-ontginning”, in 1840 60 huizen en 221 inwoners, in 2003 resp.50 en 125.

Naast GS 16a staat ook een kadasterpaaltje. Vervolgens loopt de grens weer langs een perceelgrens verder in zuidwestelijke richting. We passeren langs deze perceelgrens een kadasterpaaltje en bereiken de bosrand, waar GS 16b staat.

GS 16b staat waar de grens het Roebelsbosch in gaat, tegen een grote eik. Ernaast ligt nog een grote kei, mogelijk de oude grenssteen die in het grensverdrag wordt genoemd. Ongeveer in het verlengde van de grenslijn staat nog een oude (grens)steen, die niet de huidige grens markeert. De rijksgrens gaat vanaf GS 16b namelijk met een stompe hoek pal naar het westen. In het Roebelsbosch komen we nog een kadasterpaaltje tegen, en vervolgens een betonnen

paaltje van Staats Bos Beheer.

De grens volgt de oude haag op een perceelgrens, waarna we een “overstap” bereiken, waar nogmaals een betonnen paaltje van Staats Bos Beheer staat.

Tenslotte bereiken we GP 17 aan de sterk meanderende Gulp.

Roebelsbosch, tussen GP16 en 17

Langs de Gulp zijn jonge Essenbosjes aangeplant op voormalige populierenpercelen. De ondergroei wijst soms op sterk vochthoudende condities, zoals bij Karsveld en bij Waterop. Zuidelijk van Slenaken liggen ook nog bronzones, waaronder een klein geëutrofeerd Elzenbronbos.

De vochtminnende, voedselrijke ondergroei van de hellingbossen op de dalwanden is vaak soortenrijk en goed ontwikkeld. Toch zijn er geen bronnen aanwezig. Een specifiek voorbeeld daarvan is de onderrand van het Roebelsbosch. Het is een goed ontwikkeld Parelgras-Beukenbos dat zich uitstrekt aan weerszijden van de landsgrens, met onder andere Stijve naaldvaren, Blaasvaren, Mannetjesorchis, Bergnachtorchis en Zwartblauwe rapunzel in de ondergroei. De bosranden van de hellingbossen van de oostelijke helling zijn van belang voor de Hazelmuis.

Het bos maakt deel uit van een bijna tien kilometer lang hellingboscomplex langs de Gulp dat zich uitstrekt van Pesaken tot Hombourg. Met uitzondering van het enigszins verruigde centrale deel (Wintereiken-Beukenbos) bezit het bos een rijke hellingbosflora (Parelgras-Beukenbos). In de ondergroei staan hier Zwartblauwe rapunzel, Slanke en Gulden sleutelbloem en Stijve naaldvaren. Op open plaatsen in het bos staan Gevlekte orchis, Welriekende nachtorchis en Mannetjesorchis. Deze populaties zijn echter sterk uitgedund door verruiging. Door de rustige ligging en de aanwezigheid van

dekking in de vorm van struweel en dood hout is het bos van betekenis voor diverse zoogdieren. Zo zijn hier drie dassenburchten aanwezig en komen Bosvleermuis, Vale vleermuis en Hazelmuis voor en mogelijk Boommarter. Aandachtssoorten zijn Hazelmuis, Zwartblauwe rapunzel, Stijve naaldvaren.

2^e deel. Gemeente Gulpen-Wittem (GP10 t/m 20). 10.760 m.

GP 17 tot 18

§ 2. Van daar gaat de grens **over de Gulp**, dan tussen de weiden (261 A) van Teuven en (110 B) van Slenaken, en vervolgt naar het Zuid Westen via een **licht gebogen lijn**, aangegeven door **levende hagen en door een sloot**, waarmee ze de weg, genaamd **Hondsboomerweg kruist**, en gaat verder **door een sloot**, tot aan de weg van Teuven naar Maastricht, waar een **grenspaal (No.18)** zal worden geplaatst tussen het perceel (780 A) (Nederland) en (301 A) (België); **een hulpsteen zal worden geplaatst bij de weg genaamd Hondsboomerweg. (770m.)**

GP 17 staat aan de Gulp en wordt voortdurend bedreigd door erosie van het snel stromende water van de Gulp, zoals aan de fundering van de grenspaal te zien is.

GP 17 ter ruste gelegd in de boomgaard.

Op 29-3-1972 is er een Proces Verbaal opgemaakt van de herplaatsing van GP 17. De paal lag in de aangrenzende boomgaard en werd herplaatst op de in het Proces verbaal van 1844 aangegeven plek, in de oostelijke oever van de Gulp, waarbij resten van de oude fundering werden teruggevonden. Opgemerkt werd dat de paal al vanaf 1955 op een verkeerde plek had gestaan. Een detailschets is bijgevoegd.

Op 13-7-1973 is er een declaratie van RWS voor het ophalen uit de Gulp en herplaatsen van GP 17 voor 226,50 gulden.

Dichtbij, iets naar het westen is een stroomversnelling en kunnen we via een brugje de Gulp oversteken. Vanaf GP 17, na de Gulp te zijn overgestoken, volgt de grens een oude haag en we zien in het dal het kerkje van Slenaken.

Slenaken wordt voor het eerst genoemd in 1252 en heeft de betekenis van “nederzetting toebehorend aan een Germaans persoon” of “woningen aan de helling”. Tegenwoordig wordt het ook wel Klein-Zwitserland genoemd. In 1840 bestond Slenaken uit 132 woningen met 545 inwoners.

Net voor GS 17a volgt de grens een zeer smal beekje tot aan de weg.

GS 17a staat, diep in de beekbedding, vlakbij de duiker onder de v.m. Hondseboomerweg, de Grensweg(N)/ Nuropstraat(B). Het beekje stroomt door deze gemetselde duiker onder de weg door, waarna de grens eerst, over 40 meter, de sloot langs de westzijde van de weg naar het noorden volgt.

Vervolgens loopt de grens dwars door de velden in zuidwestelijke richting en bereikt de plaats waar GP 18 staat.

2^e deel. Gemeente Gulpen-Wittem (GP10 t/m 20). 10.760 m.

GP 18 tot 19

§ 3. Van de laatste grensmaal geplaatst bij de weg van Teuven naar Maastricht gaat de grens nog steeds **naar het Zuid Westen**, gaat over genoemde weg, scheidt het perceel (781 A) (Nederland) van het perceel (323 A) (België). Ze volgt, in deze richting in nagenoeg een zelfde lijn, die de akkers scheidde, langs de zoom van het bos (383 A) van Teuven, genaamd Dikkenbos, dat aan België blijft, scheidt het perceel (833 A) van Slenaken van dat van Teuven (1054 bis A), en komt aan de weg van **Aubel naar Maastricht** tussen twee boomgaarden (834 A) van Slenaken en (1054 A) van Teuven, tegenover **een grenssteen, geplaatst voor de deur van het huis van de kinderen Delacroix, Arnold**, gelegen op het perceel (1125 B) van Sint Maartens-Voeren, en dat deel uitmaakt van het gehucht De Planck. Op dit punt zal bij de weg een **grensmaal (No.19)** tegen de levende heg van een boomgaard worden geplaatst. Deze grensmaal geeft het contactpunt aan van drie gemeenten: Slenaken (Nederland), Teuven en Sint Maartens-Voeren (België). (1230m.)

GP 18 staat aan de voormalige weg van Teuven naar Maastricht, die de Schilberg met Nurop verbindt. Deze paal is vlak onder de kop flink beschadigd en met platen en schroeven hersteld. We zien het wegje in de richting van de Schilberg(N) en in de richting van Nurop(B).

GP 18 door kwaadwilligen omvergeworpen.

Op 14-6-1844 gaat er een brief uit van de Luitenant Ingenieur Van Hooff aan het gemeentebestuur Slenaken, waarin wordt gerefereerd aan het feit dat GP 18 “door kwaadwilligen geheel omver is geworpen”. Hij verzoekt om opsporing van de daders en tevens om een publicatie af te kondigen aan het gemeentehuis,

“waarbij aan de bewoners van de gemeente Slenaken zal worden bekend gemaakt, dat zij de ijzeren en steenen palen, welke op de limiet geplaatst worden, moeten eerbiedigen en zich zullen te wachten hebben om er de minste schade aan toe te brengen, dewijl diegenen welke zich aan zulk een misgrijp schuldig maken strengelijk zullen gestraft worden”.

Op 19-6-1844 volgt een brief van de Gouverneur van het Hertogdom Limburg naar de burgemeester van Slenaken, waarin er gewezen wordt op het feit dat er nog steeds geen Proces Verbaal of rapportage van het onderzoek is ontvangen. De gemeente zal derhalve mogelijk aansprakelijk worden gesteld voor de kosten van herstel. Ook dient bij de opsporing de aangrenzende Belgische gemeente Theuven betrokken te worden.

De grens loopt door de velden verder en gaat op enige afstand langs de zoom van een restant van het Dikkensbos en loopt er vlak langs verder in zuidzuidwestelijke richting. Dan langs boomgaarden tot we in de verte De Plank zien liggen waar we langs een oude schuur komen. We worden welkom geheten in De Plank, waar GP 19 aan de weg staat.

2^e deel. Gemeente Gulpen-Wittem (GP10 t/m 20). 10.760 m.

GP 19 tot 20

ARTIKEL 6

Grens tussen de gemeenten Sint Maartens-Voeren (B) en Slenaken (Nld)

Van het aan het eind van het laatste artikel vastgestelde punt -voor het huis van de Kinderen Delacroix, Arnold- gaat de grens naar het Noorden via het midden van de hiervoor genoemde grote weg van Aubel naar Maastricht, tot aan een viersprong, gevormd door genoemde grote weg met die van Slenaken naar Ulvend, die hem kruist voor de eerste huizen van het gehucht Schilberg, gelegen in de gemeente Noorbeek.

*Dit is het raakpunt van drie gemeenten: Slenaken, Noorbeek (Nederland) en Sint Maartens-Voeren (België). Er zal een **grenspaal (No.20)** geplaatst worden bij de hoek van het huis van Beuken, Pierre (744 B van Noorbeek). **(1360 m.)***

GP 19 staat op een scherpe zuidelijke punt in de grens, net ten noorden van De Plank(B), aan de Planckerweg, de voormalige weg van Aubel naar Maastricht. Het richtpunt van de grens lag in 1843 op een oude grenssteen voor de deur van het huis op de achtergrond.

GP 19 zou reeds in 1844 niet meer “op de rechte plaats” staan.

Op 15-12-1844 gaat er een brief uit van de Luitenant Ingenieur Van Hooff aan de burgemeester van Slenaken, waarin deze wordt uitgenodigd om ter plaatse vast te stellen of “GP 19 niet meer op de rechte plaats zoude staan”. Tevens dient gecontroleerd worden of de “steen paal aan den weg van Aubel naar Heijenrath, te veel op de gemeente Teuven gesteld is”, eveneens naar het vermoeden van de burgemeester van Theuven. De bijeenkomst zal zijn aan de herberg De Planck (zie verder bij GS 16a).

Op 31-12-1844 volgt een brief van de Gouverneur van het Hertogdom Limburg naar de burgemeester van Slenaken, waarin gesteld wordt dat deze paal logischerwijs niet in het midden van de weg geplaatst kon worden en derhalve in de richting van de rijksgrenslijn is verschoven t.o.v. de weg.

Op 18-3-1957 wordt bij de schouwing gemeld dat GP 19 dreigt om te vallen en op een nieuwe gemetselde fundering, omstort met stampbeton, moet worden herplaatst.

Op 21-10-1959 is er een 2-talig Proces Verbaal aangaande de herplaatsing van GP 19 op de oorspronkelijke plaats, waarbij de fundering hersteld moest worden. De paal lag in een aangrenzende boomgaard. Opgemerkt werd dat de paal sinds 1955 op een onjuiste plaats stond. Er is een detailschets bijgevoegd.

Op 18-12-1959 bericht de burgemeester van Slenaken aan de Commissaris van de Koningin dat de grenspaal wel is herplaatst, maar dat er van de burgemeester van Sint Martensvoeren nog geen officiële tekening is ontvangen, waarom het voor hem onmogelijk is om het PV klaar te maken voor bespreking en ondertekening.

(kennelijk is het PV dus met enige vertraging ondertekend)

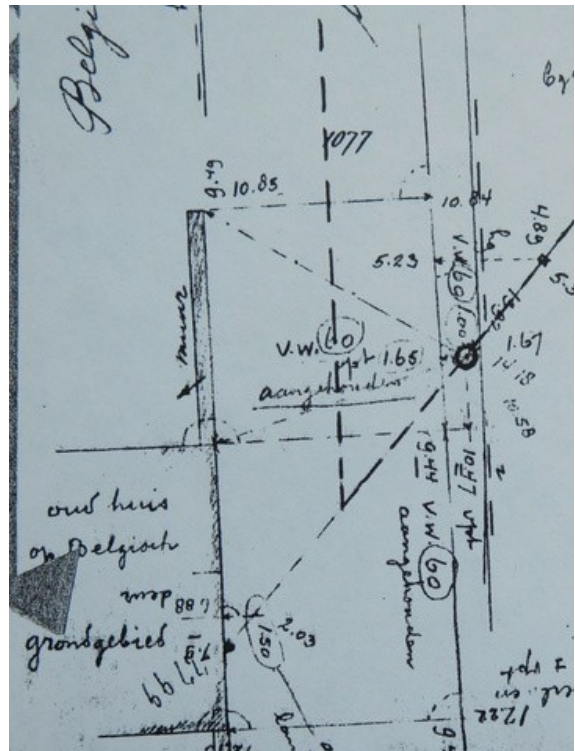
Op 28-1-1960 is er een rekening voor (het herstel van het muurtje rond GP 12 en) de gemetselde fundering voor GP 19, voor resp. 90 en 160 gulden.

Aan de wegwijzers is mooi te zien dat we hier in een tweetalig gebied zijn, de beroemde Voerenstreek.

Hierna volgt de grens de as van de weg in noordelijke richting en we bereiken na ca. 1.5 km het gehucht Schilberg, waar GP 20 staat. Hier bereiken we tevens de oude gemeentegrens

tussen Slenaken en Noorbeek, nu de grens tussen Gulpen-Wittem en Margraten.

3^e deel. Gemeente Eijsden (GP20 t/m 48). 24.760 m.

GP 20 tot 21

ARTIKEL 7.

Grens tussen de gemeenten Sint Maartens-Voeren (B) en Noorbeek (Nld).

§ 1. Van de grenspaal geplaatst overeenkomstig het vorige artikel bij de hoek van huis 744 B van Noorbeek, draait de grens naar **het Zuid Westen en volgt de as van de weg van Slenaken naar Ulvend**, reeds genoemd in het vorige artikel, tot aan het in het gehucht Ulvend, hiervoor genoemd, aanwezige kruispunt, waar naast het perceel 1296 A van Noorbeek een **grenspaal (No.21)** zal worden geplaatst. **(1290 m.)**

GP 20 staat, bij een schuur met wegwijkje en een prachtig wit geschilderd vakwerkhuis, bij Schilberg, tevens einde van de Planckerweg.

Schilberg is een gehucht onder Noorbeek, waar in 1840 32 huizen stonden met 131 inwoners. In 2003 waren dat resp. 35 en 100.

De naam Eijsden is afgeleid van "espenbos", al in 870 genoemd als Aspre. In 1840 stonden er 333 huizen met 2066 inwoners. In 1943 werd Mesch toegevoegd aan deze gemeente en in 1982 Gronsveld, zodat het totale aantal inwoners op 10.980 kwam.

Reconstructie van de grens tussen GP 20 en 29

Op 18-12-1986 wordt een PV opgemaakt van de reconstructie van de grens tussen GP 20 en 29. Hiervoor zijn 9 genummerde ijzeren rijksgrenspalen, 9 arduinen hulpgrenspalen, 7 particuliere grensstenen, 33 plastic of ijzeren markeringsbuisen, 1 boom en 1 spijker in beton gebruikt. Gedeelten van de grens volgen de as van bestaande wegen. Een serie kaarten is toegevoegd.

Grensposten rond Noorbeek

In 1967 ontstaat er een discussie over de 4 onbemande grensovergangen ten zuiden van Noorbeek. De burgemeester van Noorbeek schrijft:

- 1.) de weg over Kattenroth wordt vrijwel niet gebruikt, alleen landbouwverkeer, geen aanduiding van de grens.*
- 2.) de weg over Ulvend idem dito, een grenspaal als aanduiding van de grens.*

3.) de Dalestraat wordt het meest gebruikt naar Sint Martensvoeren, in Noorbeek een ANWB-bord met " Sint Martensvoeren 1 km", op de grens een verbodsbord (wit met rode rand).

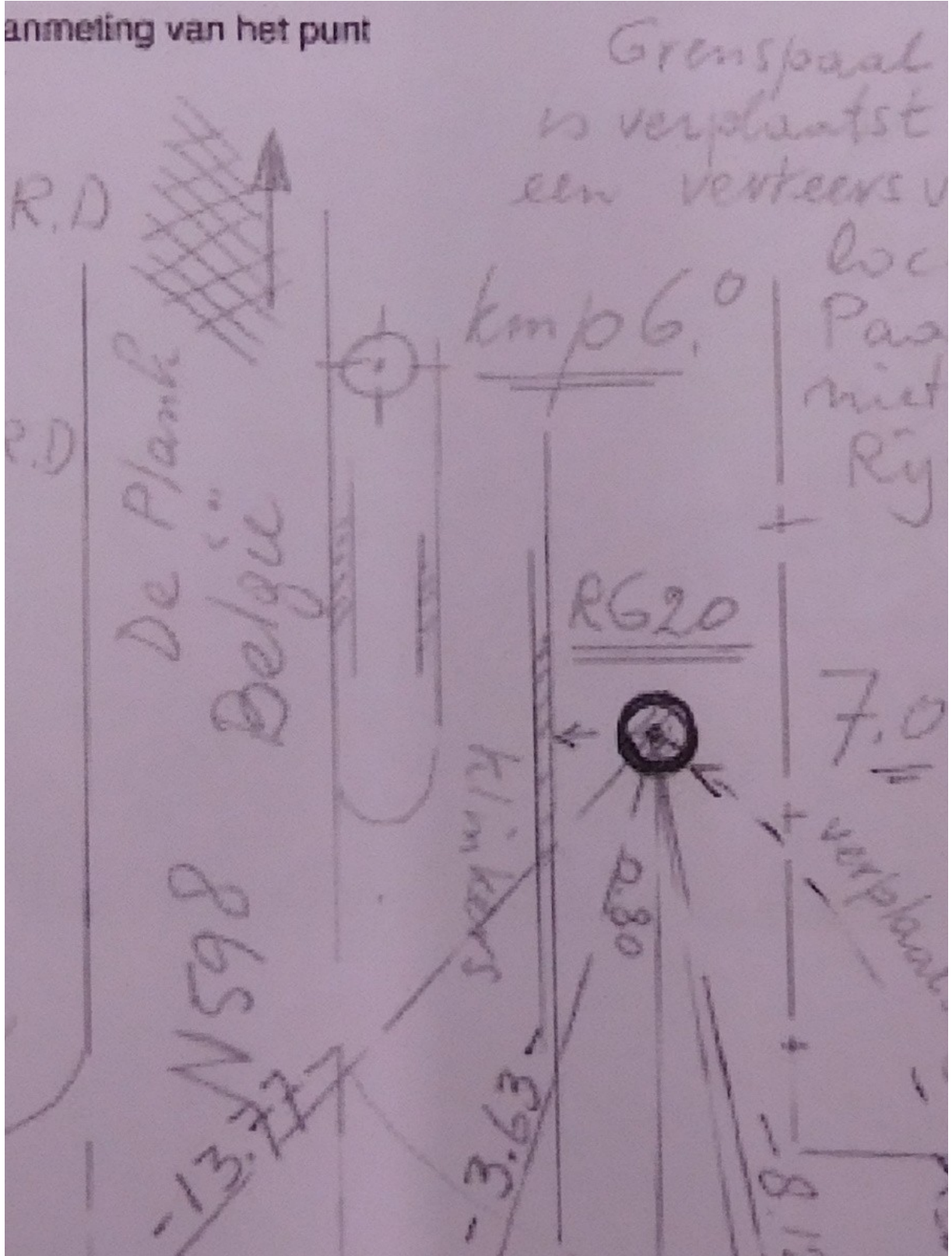
4.) de Stadshaag, op de grens een verbodsbord (wit met rode rand).

De officiële grensovergang voor gemotoriseerd verkeer met wachtpost is bij De Planck, hooguit een omweg van 5 km. De burgemeester ziet geen reden tot actie.

Verplaatsen GP 20

Op 30-9-2005 wordt door de fa. Bloem Civieltechniek een offerte uitgebracht voor het verplaatsen van GP 20 voor 1310 euro, excl. BTW.

Op 6-12-2006 is er een PV van de verplaatsing i.v.m. de verkeersveiligheid.

De grens volgt in zuidwestelijke richting, de voormalige weg van Slenaken naar Ulvend, en passeert eerst een boerenweg naar het zuidoosten, vervolgens een zijweg naar het noorden, de Schey.

De grens bereikt het gehucht Ulvend, waar GP 21 staat.

Ulvend had in 1840 welgeteld 3 huizen en 18 inwoners. In 2002 stonden er nog 2 huizen.